

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**на тему АНГЛОМОВНІ ЕВФЕМІЗМИ У ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ
ДИСКУРСІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ
МОВОЮ**

Виконав: студент 2 курсу,
групи 8.0350-1 а/п з
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша - англійська
освітньо-професійної програми
Переклад (англійський)
Маляров Василь Андрійович

Керівник к.ф.н., доц. Фесенко І. М.

Рецензент к.ф.н., доц. Андрєєва І. О.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра теорії та практики перекладу з англійської мови

Освітній ступень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська

Освітньо-професійна програма Переклад (англійський)

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Завідувач кафедри теорії та
практики перекладу з
англійської мови**

«   »   2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
МАЛЯРОВА ВАСИЛЮ АНДРІЙОВИЧУ

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) Англомовні евфемізми у публіцистичному дискурсі та проблеми їх перекладу українською мовою
Керівник кваліфікаційної роботи (проекту): Фесенко Ірина Михайлівна, к.ф.н. доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «13» квітня 2021 року № 590-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту)

22.11.2021 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)

Виявити основні структурно семантичні особливості евфемізмів у сучасній англійській мові, а також способи передачі англомовних військових евфемізмів українською мовою

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): лінгвістичні аспекти поняття «евфемізм»; визначення поняття «евфемізм» у лінгвістиці; особливості перекладу англомовних військових евфемізмів українською мовою; розмежування понять «евфемізм» та «табу» у сучасній лінгвістиці; структурно-семантичні особливості евфемізмів у сучасній англійській; способи утворення евфемізмів в англійській мові; способи передачі англомовних військових евфемізмів українською мовою;

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Вступ	Фесенко І. М., к.ф.н., доц	07.05.2021	07.05.2021
Розділ 1	Фесенко І. М., к.ф.н., доц	03.06.2021	03.06.2021
Розділ 2	Фесенко І. М., к.ф.н., доц	15.07.2021	15.07.2021
Розділ 3	Фесенко І. М., к.ф.н., доц	10.08.2021	10.08.2021
Висновки	Фесенко І. М., к.ф.н., доц	27.09.2021	27.09.2021

6. Дата видачі завдання: 22.04.2021 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх вивчення та аналіз; укладання бібліографії	квітень 2021	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2021	виконано
3.	Написання вступу	червень 2021	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	серпень 2021	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2021	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2021	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	листопад 2021	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2021	виконано
9.	Захист	грудень 2021	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант

_____

(підпис)

В. А. Маляров

(ініціали та прізвище)

Керівник роботи

_____

(підпис)

І. М. Фесенко

(ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер

_____

(підпис)

В. В. Погонєць

(ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 63 стор., 86 джерел

Об'єкт дослідження: особливості перекладу військових евфемізмів в періодичних виданнях з англійської мови на українську

Мета роботи: дослідження проблем перекладу українською мовою англомовних евфемізмів у публіцистичному дискурсі

Теоретико-методологічні засади: ключові положення теорії англомовного публіцистичного дискурсу та функціонування евфемізмів в лінгвістиці (Л. С. Бархударова, А. М. Кацева, М. Л. Ковшової, В. Н. Комісарова, Л. П. Крисіна, Б. А. Ларіна, В. П. Москвіна, А. А. Реформатського, Є. П. Сенічкиної, Т. А. Ширяєва).

Отримані результати: поняття та функції терміну «евфемізм» полягають у маскувальні, пом'якшені негативно маркованої лексики для реципієнта, що дуже поширено використовується в англомовних періодичних виданнях. Тексти ЗМІ відносяться до публіцистичного дискурсу активно впливає і взаємодіє з суспільством, що забезпечує актуальність використання евфемізмів. Англомовні евфемізми утворюються за допомогою: 1) словотворення: словоскладання, аббревіація, ономотопея; 2) фонемічна модифікація: чорний сленг, сленг-рима, заміна фонем, запозичення слів, метафора, метонімія, імплікація, літота, гіпербола.

До основних способів перекладу військових евфемізмів відносяться: аналог, калькування, транслітерація і транскрипція, описовий переклад.

Ключові слова: *евфемізм, публіцистичний дискурс, періодичні видання, військові евфемізми, переклад, калькування, аналог, транслітерація і транскрипція, описовий переклад.*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЕВФЕМІЗМ ЯК ОБ’ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ	6
1.1 Визначення поняття «евфемізм». Евфемізм, як одиниця дослідження. Підходи до вивчення евфемізму.....	6
1.2 Особливості класифікації англомовних евфемізмів.....	14
1.3 Принципи та способи утворення англомовних евфемізмів.....	19
1.4 Особливості перекладу англомовних евфемізмів українською мовою....	27
РОЗДІЛ 2 ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ДИСКУРС ТА ЙОГО ФУНКЦІЇ	31
2.1 Поняття дискурсу в сучасній лінгвістиці та підходи до його вивчення....	31
2.2 Поняття та функціонування англомовного публіцистичного дискурсу...	40
РОЗДІЛ 3 ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ЕВФЕМІЗМІВ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕМАТИКИ В ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ	45
3.1 Особливості функціонування англомовних воєнних евфемізмів в періодичних виданнях.....	45
3.2 Використання та переклад військових евфемізмів українською мовою на прикладі матеріалу англомовних періодичних видань.....	47
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64

ВСТУП

Сьогодні, евфемізми є поширеним лексичним інструментом при комунікації в багатьох сферах людини. Такі вирази задовольняють комунікативні потреби суспільства у різних видах дискурсу. На даний момент багато вчених присвячують свої роботи вивченню проблем функціонування та використання евфемізмів, так само і досліджують функції та використання даних виразів. Основним принципом евфемії є завуальованість, помя'кшення значення слова, що надає йому більш позитивний відтінок і вважається більш прийнятним у сучасному суспільстві. Евфемізми також дуже розповсюджені в публіцистичному дискурсі, а саме дуже активно використовується в періодичних виданнях, адже ЗМІ тісно пов'язані з суспільством і постійно з ним контактують .

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю дослідження адекватного перекладу англомовних евфемізмів на українську мову та визначення основних принципів та план дій для їх подальшого використання в перекладі.

Наукова новизна полягає у дослідженні способів перекладу військових евфемізмів та пошук адекватних еквівалентів англомовних евфемізмів в українській мові, які збережуть основну маскувальну функцію евфемізму.

Об'єктом дослідження є англомовні евфемізми в контексті англомовних періодичних видань.

Предметом дослідження є структурно-семантичні особливості використання евфемізмів в англомовному публіцистичному дискурсі.

Метою роботи є дослідження проблем перекладу українською мовою англомовних евфемізмів у публіцистичному дискурсі

Для досягнення цієї мети було поставлені такі **завдання**:

1. Визначити та проаналізувати поняття евфемізм в сучасній лінгвістиці;
2. Надати актуальну класифікацію англомовних евфемізмів;

3. Визначити поняття англомовного публіцистичного дискурсу
4. Визначити структурно-семантичні особливості функціонування англомовних евфемізмів в публіцистичному дискурсі
5. Встановити способи перекладу евфемізмів в сучасному англомовному публіцистичному стилі на прикладі евфемізмів військової тематики та надати приклади перекладів.

Матеріалом дослідження стали 27 англомовних військових евфемізмів відібраних із 3 словників евфемізмів англійської мови: “Slang and euphemism”, “A Dictionary of Euphemisms & Other Doubletalk”, “Dictionary of euphemisms”.

Методологічні засади дослідження становлять результати досліджень структурно-семантичних особливостей функціонування та способів перекладу англомовних евфемізмів, представлені в працях (Л. С. Бархударова, А. М. Кацева, М. Л. Ковшової, В. Н. Комісарова Л. П. Крисіна, Б. А. Ларіна, В. П. Москвіна, А. А. Реформатського, Є. П. Сенічкіної, Т. А. Ширяєва) та праці інших відомих мовознавців.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що дана робота може допомогти студентам при самостійному вивченні інформації щодо перекладу евфемізмів в публіцистичному дискурсі. Також вона може бути корисна для перекладачів, які в своїй практиці часто зустрічаються з перекладом публіцистичних текстів та аудіо-відео матеріалів.

Структура магістерської роботи. дослідження складається зі вступе, трьох розділів, висновків, список використаних джерел.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об’єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про поняття «евфемізм» та підходи до його вивчення і класифікації у лінгвістиці,

розглянуто питання способів утворення та перекладу англомовних евфемізмів на українську мову.

Другий розділ містить аналіз дискурсу в лінгвістиці та визначення поняття і функціонування англомовного публіцистичного дискурсу.

У третьому розділі подаються загальні відомості про функціонування англомовних військових евфемізмів в періодичних виданнях та приклади їх використання та перекладу на українську мову.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 63, кількість використаних джерел 86.

.

РОЗДІЛ 1

ЕВФЕМІЗМ ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ

1.1 Визначення поняття «евфемізм». Евфемізм, як одиниця дослідження. Підходи до вивчення евфемізму

Сьогодні поняття «евфемізм» досить детально вивчається в лінгвістиці, як мовна одиниця, що «пом'якшує» значення слова та вживається як його політкоректний еквівалент. За словником української мови: «Евфемізм – Слово чи вираз, яким замінюють у мові грубе, непристойне, з неприємним емоціональним забарвленням слово» [СУМ]. Це визначення відображає найбільш загальне представлення про евфемізми.

На даний момент, значення евфемізму вивчається в різних аспектах – діахронічний та синхронний, соціолінгвістичний та лінгвопрагматичний, опис формування, тенденцій та розвитку евфемізмів на прикладі матеріалу різних мов. Попри всі дослідження, евфемізм залишається універсальним явищем і кожен науковець пропонує свої власні визначення єдиних критеріїв на позначення евфемізмів. Для більш точної класифікації поняття «евфемізм» лінгвісти вивчають саму природу евфемізмів як особливий феномен мови в контексті соціолінгвістичних та лінгвопрагматичних факторах [Ковшова 2007, с. 18].

Серед найбільш відомих праць з дослідження визначення «евфемізму» можна виділити праці Б. А. Ларіна. В його роботах евфемізм визначається як «перейменування заборони». Такого роду слова на «прикрашають» предмет і метою такого явища є відвертання уваги від негативного значення впливу слова або словосполучення, прикриття образливих та непривабливих явищ суспільства, які переважно використовуються в сферах публіцистики, промовах та політики [Ларин 1977, с. 111].

Ще однією з особливостей евфемізмів виділяють функцію пом'якшення грубого або неприйнятного значення. Таким чином за Дж. Уілямсом, евфемізм – це лінгвістичне покращення значення слова, шляхом підбору еквіваленту мовної одиниці з більш прийнятним для соціуму значенням [Williams 1957]. Досить схоже визначення надає В. Кодухов у своїй роботі: «Евфемізми як протилежність лайливим словам є словами, що облагороджують мовлення». Вони виникають в результаті заборони слів, які означають сакральні, та навпаки «погані» поняття та явища. Евфемізми замінюють заборонені слова та послаблюють його негативне лексичне значення [Кодухов 1955, с. 12].

За словами В. Б. Великорода, евфемізм виступає в мові, як одиниця вторинної номінації. Вони тісно пов'язані з соціумом та психологією людини, що являється основною причиною використання евфемізмів: «евфемізми непрямо (імплікаційно) номінують денотат за допомогою позитивнішого асоціата (певного мисленнєвого образу у свідомості комунікантів)» [Великорода 2007, с. 16-18]. За словами Ю. Н. Караулова, евфемізм – «емоційне нейтральне слово або вираз, яке вживається замість синонімічного слова або виразу, яке вважається мовцем непристойним, грубим, або нетактовним» [Караулов 2002, с. 63]. Таким чином евфемізми замінюють небажані слова на інші, які будуть сприйматися читачами або слухачами більш прийнятно і не будуть асоціюватися з «поганими» явищами або поняттями.

Евфемізми характеризуються високим рівнем рухливості. На відміну від звичайної лексики, вони вкрай чутливі до суспільної оцінки понять та явищ. Певні евфемістичні найменування можуть здаватися вдалим для одного покоління, але для наступного така заміна буде вважатися грубою або непристойною, яка потребує евфемістичної заміни. Рівень евфемістичного потенціалу слова або словосполучення зазвичай еквівалентний рівню його вживання. Таким чином вживаючи евфемізм дуже часто, він втрачає свою евфемістичну здатність, оскільки поступово втрачається маскуюча функція і

дане слово або словосполучення все більш асоціюється за небажаним явищем [Noble 1982, с. 103].

Ще один яскравий приклад визначення евфемізмів присутній в роботі А. М. Кацева – «це слова або вирази які сприяють ефекту пом'якшення, та слугують заміником найменувань страшного, ганебного або одіозного, які викликані моральними або релігійними мотивами» [Кацев 1988].

Згідно з дослідженої інформації щодо різних визначень поняття «евфемізм», можна надати наступні причини розбіжностей класифікацій:

- 1) розповсюдженість евфемістичних найменувань (такі, що широко розповсюджені або зустрічаються періодично);
- 2) стильова приналежність (сфери розповсюдження);
- 3) провідний критерій (опосередкованість номінації, вимоги благозвучності);
- 4) визначення ознак евфемізмів;
- 5) співвідношення евфемізмів з суміжними мовними явищами.

[Сеничкина 2012, с. 5]

Для більш детального визначення поняття «евфемізм», потрібно розглянути джерело виникнення евфемізму. В англomовному етимологічному словнику Харпера Дугласа евфемізм визначається, як: "Euphemism - 1656, from Gk. euphemismos "use of a favorable word in place of an inauspicious one," from euphemizein "speak with fair words," from eu- "good" + pheme "speaking," from phanai "speak." In ancient Greece, the superstitious avoidance of words of ill-omen during religious ceremonies, or substitutions such as Eumenides "the Gracious Ones" for the Furies" [Online Etymology Dictionary].

Автор лінгвістичного словнику Анатолій Загнітко надає наступне визначення: «Евфемізм (грецьк. euphēmismos від eu – добре і phēmi – кажу, добре говорю від давньогрецьк. ευφημία – утримування від поганих слів) – пом'якшений вислів замість непристойного, пор.: фантазує (замість «бреше»); дозволене слово, що використовується замість забороненого (табуйованого); слово та вислів, що використовуються для уникнення слів із

грубим чи непристойним змістом або недоречним у певних умовах забарвленням; використовуються як синоніми щодо слів або висловів, що видаються мовцями непристойними, грубими чи нетактовними; пом'якшувальний вислів на позначення чого-небудь, особливо непристойного, грубого, забороненого (відійшов у небуття – помер; не при хаті згадано – нечистий і под)» [Загнітко 2012, с. 240-242].

Попри великої кількості наукових робіт і різноманітних визначень евфемізму можна виділити, що евфемізм – це мовна одиниця, яка використовується як прямий еквівалент з метою пом'якшення специфічно маркованого слова або словосполучення, які викликають негативні асоціації в суспільстві, включаючи непристойності, релігійні заборони, образливі вирази та ін.

Так як евфемізм співвідносять з поняттям табу, доцільним буде також розглянути визначення даного поняття і відокремити відмінності між «табу» та «евфемізмом». «*Табу* – у первісних та відсталих племен і народів релігійна заборона певних дій, слів тощо, порушення якої, за забобонними уявленнями людей, неминуче спричиняє тяжке покарання; своєрідна заборона вживати за певних умов ті або інші слова, зокрема власні імена [СУМ].

Деякі з вчених визначають, що більшість *табу*, в міжкультурному та діяхронічному плані, пов'язані з тілом людини, його станом та трансформаціями. Так, за словами дослідників Кіт Аллана та Кейт Баррідж, об'єкти та поняття, які замінюються *словами-табу*, в основному позначають функції репродуктивної і екскреторної системи (сексуальність, статеві органи, екскременти), хворобу і смерть, а також відношення мовця до співрозмовника. Важливо також зазначити, що *слова-табу* за своєю природою нестійкі і легко піддаються змінам. Наприклад, евфемізми можуть перетворюватися в ортофемізми (аксіологічно-нейтральні слова), а в деяких випадках, навіть, стають *словами-табу*. Самі *табу*, також можуть перетворюватися в ортофемізми – дієслово “to ossure”, в сімнадцятому та вісімнадцятому століттях означало “to copulate”, своє сучасне значення слово

“to осциру” набуло пізніше, коли його перестали використовувати в якості дисфемізму [Allan and Burridge 2006, с. 43].

Досить детально до визначення явищ табу і евфемізмів звертається в своїх роботах Р. А. Будагов: «*Табу* – це своєрідна заборона, яка застосовується до різних слів та предметів. Як показали багато досліджень, більшість племен та народів до сих пір вірять, що між іменем та людиною, яка носить це ім'я, існує особливий фізичний зв'язок. Явище *табу* обумовлено в різних племен та народів певними віруваннями» [Будагов 2003, с. 115-122].

Р. А. Будагов розрізняє два види евфемізмів:

1) Евфемізми загальнолітературної мови – «це такі евфемізми, які визначаються прагненням мовців не називати занадто «грубі» або не дуже приємні слова (наприклад, слова або словосполучення для позначення старості: *поважний вік, похилий вік* і т.д.)»

2) Евфемізми різноманітних жаргонів – «відрізняються від звичайних евфемізмів тим, що вони вживаються по відношенню до таких предметів і понять, точні назви яких інколи складно вимовити, а також використовуються тоді, коли, здавалося б, в них немає ніякої потреби (замість «цей стакан ... смердить...» – «цей стакан погано себе поводить»). Тобто це прагнення використати «пом'якшення» в тому випадку, коли слово або словосполучення не потребує такого «пом'якшення». Відомо, що на основі різних евфемістичних жаргонів розвивалися навіть окремі, недовговічні літературні напрями в різних країнах: евфуїзм (XVI ст. в Англії), маринізм (XVII ст. в Італії), гонгоризм (XVII в Іспанії), преціозна література (XVII у Франції)» [Будагов 2003, с. 115-122]

Таким чином не можна співвідносити один з одним такі поняття як «*табу*» та «евфемізм». Дані поняття відіграють різні функції в мовленні людини, табу – зазвичай існують в колі спілкування корінного племені, де заборонене слово асоціюється з «злим духом» та набуває певного «магічного» значення, які пов'язані з їх віруваннями. В той час як евфемізм

використовується лише на пом'якшення непристойного або неприйняттого, образливого для суспільства слова, тобто вживається згідно зовсім іншим мотивам. Хоча, як зазначено вище, евфемізми можуть перетворюватися на слова-табу і набувати зовсім іншого значення та функцій.

Сфера використання евфемізмів досить широка: повсякденне спілкування, діловий та політичний дискурс, засоби масової інформації та інш. Згідно з енциклопедією «Українська мова» евфемізм має наступні функції: магічно-забобонна (віра в магію слова та його вплив на позначуване явище), крипто логічно-маскувальна (зłodійський жаргон), політико-ідеологічна (зміни суспільно-політичної сфери), пом'якшувально-меліоративна (ввічливість, етикет), жартівливо-іронічна (іронія.) [Українська Мова: Енциклопедія 2004, с. 168-169].

Для розуміння функцій англomовних евфемізмів в публіцистичному дискурсі, розглянемо деякі із сучасних визначень дискурсу:

– «процес комунікації, який відтворюється мовцями, які безпосередньо приймають участь в процесі (використання мови та когнітивні процеси які відбуваються під час процесу комунікації)» [Дейк 1989, с. 58];

– «комунікативна діяльність людини, яка проявляється в різній формі – усній, писемній, паралінгвальній; відбувається згідно з певними чинниками та завдяки когнітивним процесам адресата на реципієнта» [Бацевич 2003, с. 138];

– «живе спілкування, комунікація, когнітивно-мовленнєве явище з усіма відповідними складовими спілкування» [Бацевич 2004, с. 12-13];

– «соціальна комунікативна діяльність людей, у якій за допомогою здебільшого мовної діяльності взаємодіють їхні когнітивні простори, їх картини світу, що формуються і виражаються засобами мови та іншими засобами, що супроводжують мовлення» [Павлова 2010, с. 16].

В даній роботі ми розглядаємо саме публіцистичний дискурс, саме тому буде доцільно розглянути визначення та функції публіцистичного дискурсу. «Публіцистичний дискурс – той, що виконує функцію формування

масової свідомості, впливу на неї через добір інформації. Це стиль засобів масової інформації. Йому властиві мовні форми стандартизації та експресивності, залучення елементів розмовного, художнього дискурсів для досягнення публіцистичної експресії» [Єрмоленко 2001, с. 196].

Основною характеристикою англійського публіцистичного дискурсу є його дискантна форма комунікативної діяльності. Серед основних його учасників виділяють засоби масової інформації та аудиторію, на яку спрямоване надання інформаційного простору. «Крім того, він формується від впливом низки факторів, зокрема свободи слова, політичної свободи, наявності реклами, зниження культури мовлення, набуття публіцистикою рис усного мовлення, персоніфікації автора, емоційності та ін.» [Каменева 2007, Стернин 2004, Новохачева 2005].

Публіцистичний дискурс дуже швидко відображає актуальні події та зміни, які відбуваються в суспільстві за допомогою таких лексичних одиниць: okazionalizmi, frazeologizmi, metafory та інше [Гончар 2010]. «Англійськомовному публіцистичному дискурсу притаманні ознаки, які вирізняють його з-поміж інших видів дискурсу. По-перше, він здійснює вплив на масову аудиторію та відображає стан розвитку суспільства, вільно висвітлюючи найактуальніші аспекти життя. По-друге, англійськомовні публіцистичні тексти характеризуються лаконічністю та стислістю, спрощеним викладом матеріалу, а також широким вживанням ідіом та мовних одиниць зниженого реєстру» [Мосейчук 2012].

Отже, публіцистичний дискурс дуже тісно пов'язаний з суспільством та активно взаємодіє з ним. Використання евфемізмів у даному випадку є актуальним і набуває мети облагороджування мови та підвищення рівня привабливості наданої інформації, яка сприймається та запам'ятовується саме суспільством, тобто реципієнтом.

Евфемізми також дуже часто співвідносять з ортофемізмами (аксіологічно-нейтральні слова), а також з дисфемізмами. «Дисфемізм – це троп, що полягає в заміні звичайної, нейтральної назви грубим, вульгарним

словом або висловом з метою приниження об'єкта її позначення, для емоційного підсилення та увиразнення висловлення; іноді це є виявом мовної бравади, прагненням епатувати слухача» [СУМ]. Аллан і Барідж об'єднують ці три поняття під одним терміном – “X-phemism”, термін який вони використовують для позначення лексеми, яка належить до набору кросс-варіативних синонімів, тобто набір лексем, які відносяться до одного і того ж об'єкту але позначають різне конотативне значення цього об'єкту [Allan and Burridge 2006, с. 29].

В публіцистичному стилі використання “X-phemism”-ів дуже розповсюджено. Так, у своїй роботі Ельєсер Креспо Фернандез вказує, що «евфемізм – це стратегічний прийом політкоректної мови, який притаманний публічному дискурсу, або офіційно-діловому стилю, який використовується для непрямой передачі ідеї і позначення об'єкту близьким за значенням словом, а також, найголовніше, для того, щоб зберегти публічний образ мовця» (тут і надалі переклад наш – В. А. Маляров) [Fernández 2008, с. 90]. Таким чином, журналісти використовують евфемістичні вирази, перетворюючи негативне значення на позитивне, або, принаймні, толерантне по відношенню до читача, і уникають відповідальності за ідею, яка стоїть за використаними словами.

Таким чином конотативне значення лексичної одиниці стає більш вагомим ніж денотативне значення, яке використовується як семантичний засіб непрямого вираження для позначення об'єкту, впливаючи на оцінку та думку читача. В даному випадку, евфемізми можна вважати «антитетичним засобом реферативної маніпуляції при повсякденному використанні мови» [Ваї́он 2002]. Вчені Аллан і Барідж також співвідносять використання *табу* та евфемізмів, як засобів експресивного вираження політкоректності та ідеологічних поглядів. Наприклад, використовуючи вираз “collateral damage” замість “terrorist act”, або описуючи армію, як “liberating” чи “invading”, евфемізм набуває непрямого, але сильного значення, яке впливає безпосередньо на читача, але не бере до уваги його погляди чи ставлення до

ситуації, тобто маніпулює [Keith Allan and Kate Burridge 2006, с. 51]. Таку ж тенденцію простежує і вчений Баттістелла у своїй роботі “Bad language”, вказуючи, що «критика та політкоректність використовує мову для утворення дебатів; саме політкоректність використовується для маніпулювання мовою, що впливає на формування ставлення та поведінки» [Battistela 2005].

Отже, явище евфемізації сьогодні досить розповсюджене. Даний процес зустрічається в будь-якій сфері сучасного суспільства, включаючи політику, релігію, публіцистику, ділову сферу та ін.. Основним принципом використання евфемізмів та евфемістичних виразів є пом'якшення, маскуванню та прагнення уникнути згадки неприємних конотацій певних слів або словосполучення. Таким чином процес евфемізації посідає досить значне місце в суспільстві будь-якого народу та є його невід'ємною частиною.

1.2 Особливості класифікації англомовних евфемізмів

Кожен вчений в своїх наукових працях надає власні класифікації англомовних евфемізмів. Серед найбільш відомих можна виділити роботи Л. П. Крисіна, В. П. Москвіна, А. М. Кацева та інш.

Б. А. Ларін пропонує класифікувати англомовні евфемізми за структурно-семантичним аспектом. За семантичною структурою в своїй роботі, Ларін порівнює евфемізми з художніми засобами – метафори, епітети, синекдохи та ін.. Таким чином дані художні засоби мають пом'якшувальну функцію та функцію приховання неприйняттого для суспільства значення. «Евфемізми використовуються як умовно-обов'язковий спосіб вираження, переважно в дипломатії, публіцистиці...» [Ларин 1977, с.110]. Ларін виділяє наступні типи англомовних евфемізмів.

1. Лексичні евфемізми (однослівні евфемізми), наприклад:

- “*intoxicated*” (замість “*drunk*”) [Ларин 1977, с.111];
- “*device*” (замість “*bomb*”): бомба, зазвичай ядерна, використовується в таких висловах, як *low yield thermonuclear device* або *five-megaton device* [Holder 2002, с. 103] – “Mr Reid said that two improvised incendiary **devices** had been thrown into the house through the broken window” [The Sun 2021].

2. Евфемістичні поєднання різного ступеня спаяності компонентів наприклад:

- “*take an early bath*” (замість “*to be dismissed for poor performance*”) [Ларин 1977, с.111].

Л.П. Крисін пропонує розділяти англомовні евфемізми за лексико-семантичними характеристиками:

- найменування понять смерті і хвороб (пряма назва хвороби – “*tumor*”, “*oncology*” замість “*cancer*”);
- найменування сфери грошей;
- найменування людських пороків (“*economical*” замість “*greedy*”; “*don juan*” замість “*lecher*”);
- найменування, які відносяться до статевої сфери (інтимні стосунки, відносини між чоловіком і жінкою);
- найменування злочинів і їх наслідків (“*case*” замість “*crime*”, “*this*” замість “*murder*”);
- найменування понять бідності;
- найменування сфери соціально-політичного життя (“*Expenditure of budgetary funds*” замість “*steal*”, “*underground economy*” замість “*the economy, based on crime*”);
- найменування надприродних сил (“*the Devil*”);
- найменування людських недоліків (фізичних і психічних) (“*hard-of-hearing*” замість “*deaf*”, “*sight-deprived*” замість “*blind*”) [Крысин 1996, с.268].

В періодичних виданнях також можна виділити наступні приклади англомовних лексико-семантичних евфемізмів:

- “*deprived*”: бідні, позбавлені чогось; в прямому значенні, ті хто втратили щось, що не можна використати для всіх малозабезпечених [Holder 2002, с. 102] – “In Hackney, where nearly half of neighbourhoods were in the top 10% most *deprived* in 2004, just one in 10 now were. In Islington, where a third of neighbourhoods were classified as among the most deprived 15 years ago, 5% now were” [The Guardian 2019];
- “*disadvantaged*”: бідні; також використовується в формі “*culturally disadvantaged*” або “*socially disadvantaged*” [Rawson 1981, с. 78] – “A lost generation of *disadvantaged* young people not engaged in work or study have been warned they could face a "life sentence of poverty and exclusion" in light of a government report that finds vast discrepancies in educational achievement based on wealth” [The Guardian 2013];
- “*economically inactive*”: безробітній; дії кожного з нас, які стосуються економіки в плані надбання грошей [Holder 2002, с. 123] – “The latest Office for National Statistics (ONS) figures show 8.48 million 16- to 64-year-olds are *economically inactive*, so the home secretary is right on this” [BBC News 2020].

На прикладі Москвіна, англомовні евфемізми можна розділити за мотиваційною класифікацією:

- 1) евфемістична зашифрованість на основі неточної мови (перенесення з одного виду на інший, синекдоха, мейозис);
- 2) використання в якості евфемізму прямого значення предмету мови (книжні слова та вислови, іноземні слова, які не засвоєні в мові);
- 3) евфемізація на основі двозначної мови (метонімія, метафора, антифразис, паронімічна заміна);

4) евфемізація на основі неясності (за умови, якщо вона повністю знімається контекстом) [Москвин 1999, с. 64-67].

Наприклад: “*to harvest*”: термін, який походить зі сфери агрокультур, але використовується як евфемізм для позначення вбивства тварин, замість збирання овочів [Rawson 1981, с. 132] – “Conservationists, however, have been following what are known as supertrawlers — huge fishing vessels capable of *harvesting* thousands of tonnes of fish in a single expedition — for years” [Express 2021].

Серед інших вчених можна також виділити класифікацію Чамізо Домінгеза, який виділяє три типи англомовних евфемізмів за ступенем їх лексикалізації:

- лексикалізовані евфемізми – це евфемізми, фігуративне значення яких вважається нормальним та використовується в буквальному значенні. Автор надає приклад, в якому друге, фігуративне значення слова стає нормою у повсякденному спілкуванні і як результат втрачає своє метафоричне значення: непристойний вираз “*cock*” (оригінальне значення «півень») вперше було використано в 17 столітті та набуло значення чоловічого статевого органу внаслідок частого його використання;
- напів-лексикалізовані евфемізми – евфемізм асоціюється з табу, який традиційно пов’язаний з забороненим концептом;
- креативні евфемізми – евфемістичний або дисфемістичний вираз, який є результатом нової асоціації з табу, але доступний лише в фразеологічному контексті [Dominguez 2008].

За словами А. Реформатського англомовні евфемізми використовуються замість *слів-табу* та співвідносять такі одиниці з етнічним розвитком. Забобони та різноманітні вірування є причиною появи *табу*, а евфемізми використовують для заміни або «пом’якшення» таких слів. Реформатський виділяє наступні групи англомовних евфемізмів:

1. заміна назв країн, міст, підприємств, військових одиниць і деяких юридичних установ на символи за запитом військової дипломатії (“*UA*”, “*USA*” та інш.);
2. використання абревіатур, символів та латинських термінів для позначення назв хвороб, для того щоб уникнути прямої згадки певної хвороби з етичної точки зору (“*tuberculosis*” – “*TBC*”);
3. евфемізми злодійської мови, які використовуються для заміни певних слів та словосполучень (“*buy*” замість “*kidnapping*”).
(Реформатский 2005, с. 56-57)

Автор словника “*A dictionary of euphemism and other doubletalk*” також розподіляє евфемізми на певні групи. За класифікацією Хью Роусона, англomовні евфемізми можна поділити на:

1. Позитивні евфемізми – використовуються для збільшення значення позначуваного евфемізмом об’єкту і включають в себе :
  - назви професій та занять: “*custodian*” замість “*janitor*”, “*counsel*” замість “*lawyer*”, “*hooker/working girl*” замість “*whore*”;
  - використання шанобливого звертання (гоноратив): “*colonel*”, “*honorable*”, “*major*”;
  - назви установ: “*mental hospital*” замість “*madhouse*”, “*universities*” замість “*colleges*”.
2. Негативні евфемізми – захисні евфемізми і назви латинського та грецького походження; автор надає такі приклади:
  - заборона називати ім’я Бога (віруючі євреї використовують “*Adonai*”) або Сатани (використовують “*deuce*”, “*the good man*”, “*the great fellow*”, та загальну назву “*the Devil*”) [Rawson 1981].

При цьому Роусон також зазначає, що англomовні евфемізми відрізняються за частотою їх вживання та ступенем інтеграції в повсякденному житті. Так виділяються «одноденні евфемізми» (*one-day euphemism*) та «справжні евфемізми» (*true euphemism*). Це обґрунтовано тим фактом, що евфемізми постійно змінюються та утворюються нові терміни.

Більшість з них – це одноденні евфемізми які більше ніколи не повторюються у мовлені [Rawson 1981]. Прикладом такого евфемізму може слугувати фраза колишнього спікера палати громад Великої Британії під час одного із засідань: *“I couldn’t give a flying flamingo”*, що є евфемізмом на фразу *“I do not give a fig”* (сам вираз є евфемізмом, який означає *“I do not give a fuck”*). Даний евфемізм був використаний лише один раз і не вживається в мовлені. Щодо справжніх евфемізмів, деякі з них можуть існувати поколіннями, або століттями, в той час як інші можуть зникати або перетворюватися на слова та словосполучення, які ми використовуємо підсвідомо, не замислюючись, що це слово або словосполучення є евфемізмом. Наприклад *“cemetery”*, з грецької означає *“sleeping place”*, заміняє сьогодні слово *“graveyard”* [Rawson 1981].

За дослідженою інформацією, кожен з вчених виділяє свої власні варіанти класифікації, які відрізняються одна від одних. Причиною різниці є саме фактор за яким той чи інший вчений бере до уваги і надає власну класифікацію існуючих типів англомовних евфемізмів. Таким чином, англомовні евфемізми виділяють за такими критеріями: структурно-семантична форма, мотиваційна форма, морфологічна форма, класифікація евфемізмів за ступенем складності зашифровки.

1.3 Принципи та способи утворення англомовних евфемізмів

Доцільним буде розглянути принципи утворення та причини вживання евфемізмів в англійській мові, що допоможе при подальшому перекладі евфемізмів на українську мову.

О. О. Тараненко виокремила шість способів, а саме:

а) перифраз;

б) зміна мотивації лексичного значення слова, зміна внутрішньої форми, утворення слова з альтернативною мотивацією, що базуються на

асоціації за суміжністю, подібністю або протилежністю: метонімія, метафора, антифраза;

в) заміна слова з іншим семантичним значенням: використання синонімів і слів з близьким значенням, антонімів і слів з протилежним значенням;

г) заміна назви предмета або явища використовуючи вказівку на даний предмет або явище (використання вказівних та неозначених займенників і займенникових прислівників);

г) еліпсис;

д) заміна звукової форми слова, яке позначає предмет або явище, зміна словосполучення та його компонентного складу [Тараненко 2000].

Хью Роусон в своєму словнику англomовних евфемізмів описує основні аспекти, які пояснюють принципи утворення та вживання евфемізмів для «пом'якшення» мови:

1. Іноземні найменування – в англійській мові розповсюджені слова французького та латинського походження. Носії англійської мови дуже часто висловлюють свої думки прямо, як в мовленні так і на письмі, саме тому деякі слова замінюються їх еквівалентами з французької та латинської мов, які слугують евфемізмами. Таким чином, наприклад, французька мова використовується в любовній тематиці (*affair, amour, liaison*), для позначення військових термінів (*matériel, personnel, sortie, triage*), білизни (*brassiere, chemise, lingerie*), худоби (*chevon, filet mignon, venison*), і також в якості слова-префікса (*French disease – syphilis, French letter – condom*). Латинські слова замінюють, в основному, вульгаризми та інші непристойності (*copulation, fellatio, pudendum, urination*).

2. Абревіація – використовується для того, щоб приховати повну форму слів-табу, таким чином уникаючи їх згадку. Наприклад, такі абревіатури як **BS** (розшифровується як *bullshit*) або **SOB** (розшифровується як *son of a bitch*) вживаються в якості евфемізмів. До абревіатур також відносяться деякі акроніми, які можуть використовуватися в різних сферах

життя людини: **janfu** (*Joint Army-Navi*), **tarfu** (*Things Are Really*), **tuifu** (*The Ultimate In*).

3. Абстракція – значення певних слів-табу можна замінити більш загальними термінами, шляхом використання найбільш вживаного слова або словосполучення без негативного відтінку. Головною проблемою даного способу є багатозначність слів, які слугують евфемізмами, що робить його розуміння досить складним для неосвіченого в певній сфері читача або слухача. Найбільш розповсюдженими абстракціями є такі слова: “*it*”, “*thing*”, “*situation*”, “*problem*”, які можуть використовувати в багатьох сферах діяльності людини. Автор пропонує наступні приклади:

- economic **thing** (*slump, recession, depression*);
- our **thing** (наприклад *Cosa Nostra*);
- **problem** days / **problem** drinking;
- aerodynamic **personnel** decelerator (*parachute*);
- **energy** release (*radiation release*);
- **episode, event** (*disaster*);
- impact attenuation **device** (*crash cushion*).

4. Непряме значення слів – певні слова і терміни в делікатних ситуаціях краще за всього не згадувати, таким чином можна згадати лише певний аспект об’єкту, обставини які пов’язані з ним, перенести значення об’єкту іншим, або взагалі називати об’єкт іншим поняттям:

- **assembly center** (*prison*);
- **to break off contact with enemy** (*retreat*);
- **unnatural, unthinkable, unmentionable** – “*women wear upper unmentionable*”.

5. Применшення – в той час, як евфемізм, за своїм значенням, пом’якшений і більш прийнятний, його значення не завжди є зрозумілим. Використовуючи применшення, той хто використовує таке слово або

словосполучення завжди має на увазі, що справжнє значення такої лексичної одиниці більш негативне, аніж значення використаного поняття:

- **senior citizen** (*old person*);
- **active defense** (*attack*);
- **area bombing** (*terror bombing*);
- **collateral damage** (*civilian damage*) [Rawson 1981].

Частіше за всього, автори використовують посилання і вказують початкове значення позначуваного об'єкту для того, щоб читач краще його розумів.

Досліджуючи евфемізми, автор словнику Хью Роусон також приділяє увагу довжині англійських евфемізмів. Як правило, евфемізм довший за оригінальне слово, так як евфемізми мають більше букв, суфіксів, префіксів, а в деяких випадках, одне слово замінюється словосполученням для того, щоб зауважувати значення об'єкту або поняття: **Middle Eastern dancing** – *belly dancing*; **medication** – *medicine*; **adjustment downward** – *drop*; **at this point in time** – *now* [Rawson 1981].

Більш детально принципи утворення англійських евфемізмів розглядає Беатріс Уорен і пропонує розділити принципи на дві основні групи: формальні інновації (*formal innovation*) і семантичні інновації (*semantic innovation*). До формальних інновацій вона відносить наступні способи:

1. Словотворення:

- Утворення складних слів – складання двох слів які мають більш «м'яке» значення для заміни образливого слова.
- Дери́вація – процес формування слова від похідного з утворенням нового слова та значення. Наприклад, **SAPFU** – *military blunder*.
- Складання слів та основ - складання декількох слів разом або їх основ.
- Акронім – це слово, яке утворюється комбінацією початкових букв або складів і пишеться та вживається як окреме слово. Наприклад,

військовий акронім **SNAFU** (*Situation Normal All Fucked Up*) який означає можливу неуспішну операцію.

- Ономатопея – це слово, яке імітує звук природи або навколишнього середовища.
2. Фонемічна модифікація (заміна форми слова):
- Чорний сленг (Black slang) – це процес заміни форми слова інверсією порядку слова або букв. Наприклад, **epar** (сленгова назва *rare*).
  - Сленг-рима (Rhyme slang) – це повтор переривчастих звуків слова і завжди стоїть в кінці речення або словосполучення, яке виступає в якості заміни. Наприклад, **elephant and castle** (римується з *arsehole*).
  - Заміна фонемі – це процес заміни грубої, образливої, непристойної форми на більш прийнятну та «пом'якшену», як наприклад, **fug** - замість *fuck*, де відбувається заміна одного звуку слову з ненормативної лексики.
  - Аббревіація – спосіб творення слів від усічених основ (часто є поєднанням початкових букв декількох слів)
1. Запозичення слів – відбувається запозичення з багатьох різних мов. Евфемізмом може слугувати запозичення слів з французької мови (*lingerie*), з іспанської мови (*calaboose - jail*) або з латинської (**sativa**, з латинської. “*cannabis sativa*” – замість *marijuana*) [Warren 1996].

За словами Беатріс Уорен, формальна інновація – це не єдиний спосіб утворення англомовних евфемізмів. Саме тому вона також визначає семантичні інновації, до яких входять:

2. Індивідуалізація (Particularization) – цей тип евфемізмів описує як інтерпретація значення слова в контексті може утворити нове значення, адже є певний тип евфемізмів які включають в себе утворення нового контекстуального значення.

3. Імплікація – в такому випадку, значення, яке планується виразити, походить від іншого слова або фрази, в якій дане значення слабо виражено. Наприклад, **hang up** – в значенні *end a telephone conversation*.
4. Метафора – полягає у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший на основі їхньої схожості. Наприклад, **mole** – *secret agent* (both work undercover), **egg** – *head* (both have oval shape).
5. Метонімія – слово, значення якого переноситься на найменування іншого предмета, пов'язаного з властивим для цього слова предметом за своєю природою. Автор також співвідносить метонімію, як “*general for specific*”. Наприклад, використання найбільш загального значення слів “*it*” (в значенні сексуальних відносин) або “*thing*” (в значенні статевого органу) в якості евфемізму.
6. Іронія – це художній троп який виражає глузливо-критичне ставлення митця до предмета зображення й має протилежне значення до позначуваного предмету. Наприклад, **early** – *late*, **blessed** – *damned*.
7. Літота – художнє зменшування величини, сили, значення зображуваного предмета чи явища. В такому випадку первинне значення співвідноситься з контекстуальним значенням слова в його зменшеній формі. Наприклад, **sleep** – *die*, **deed** – *act of murder or rape*.
8. Гіпербола – перебільшення для посилення виразності та підкреслення сказаної думки. первинне значення співвідноситься з контекстуальним значенням слова в його збільшеній формі. Наприклад, **narcotic** – *all stimulating substances including dope, alcohol and marijuana* [Warren 1996].

За наданою Беатріс Уорен класифікацію основних способів утворення англійських евфемізмів можна побачити, що евфемізми утворюються так само як і неологізми та інші слова. Уорен надає приклади основних способів словотворення та демонструє їх приклади на евфемізмах. Подібну

класифікацію також надає Кейт Баррідж і виділяє наступні способи виникнення нових англомовних евфемізмів та евфемістичних виразів: іронія, гіпербола, метафора, акроніми, еліпсис, перифраз, складання слів та основ, редуплікація, афіксація та римування (Rhyme slang) [Keith Allan and Kate Burridge 2006].

Зовсім інший підхід до причин виникнення та утворення англомовних евфемізмів надає Хью Роусон, який порівнює даний процес з «Законом Грешема» (Graham's Law) та «Законом Наслідування» (Law of Succession). «Закон Грешема» (або Корперніка-Грешема) походить від економічного терміну та був названий на честь польського вченого Миколая Коперніка та англійського фінансиста Томаса Грешема про співвідношення між різними валютами. Даний закон визначає – «погані гроші витісняють гарні». За таким же принципом Роусон пояснює утворення евфемізмів та причину втрати їх евфемістичного значення: «в сфері мови, за таким же принципом, «погані» значення слів або їх асоціації поступово витісняють «хороші» значення слів з повсякденного вжитку» (тут і надалі переклад наш – В. А. Малярів). Автор словнику англомовних евфемізмів надає наступний приклад даного «Закону Грешема» в мові: такі слова, як *coition*, *copulation* та *intercourse* раніше означали зближення, з'єднання та тісну комунікацію, але після використання цих слів в якості евфемізму, їх вульгарне значення стало основним і на сьогоднішній день дуже рідко асоціюється або зустрічається в своєму первинному значенні, окрім специфічних випадків [Rawson 1981]. Звичайно, що «Закон Грешема» в мові залишається актуальним й стосується безпосередньо евфемізмів, а застосовуючи його до інших слів, можна прослідити та пізнати способи формування нових евфемізмів. Іншим прикладом може слугувати слово “*gay*” у значенні *веселий, радісний*, але теперішнє значення гомосексуальної людини зустрічається частіше і вживається в основному лише в даному випадку.

За своє суттю «Закон Грешема» породжує другий принцип утворення англомовних евфемізмів – «Закон Наслідування». Під «Законом

Наслідування», Хью Роусон має на увазі еволюцію та перехід евфемізмів від одного до іншого. Утворюючи новий евфемізм, його значення поступово починає асоціюватися з його «негативним» значенням і таким чином ми спостерігаємо «Закон Грешема», коли «погане» значення замінює евфемізм повністю. Але це породжує попит на інший евфемізм, який буде слугувати заміною теперішнього, який вже втратив своє «добре» значення. Так перший евфемізм виходить з ужитку і породжує другий евфемізм, а той в свою чергу стане причиною утворення третього евфемізму. Так слово “*осциру*” було заборонено і вважалося політично некоректним виразом, який означав сексуальні стосунки (*to osциru wife; to go to osциruing house*) Вчений надає наступні приклади евфемізмів та «Закону Наслідування»:

- Mad → crazy → insane → lunatic → mentally deranged → mental
- Poor and backward nations → underdeveloped → developing → emergent [Rawson 1981]

Як результат «Закону Грешема» та «Закону Наслідування», англійські евфемізми вживаються «підсвідомо» та «свідомо». До «підсвідомих» евфемізмів відносяться слова та словосполучення, які вперше були використані в якості евфемізмів багато років тому і на даний момент використовуючи дану лексичну одиницю ніхто не замислюється над його оригінальним значенням. Наприклад, **cemetery** (з грецької *sleeping place*) – замість *graveyard*, **donkey** – *ass*, **sire** – *stoothorse*, **rooster** – *cock*.

Щодо «свідомих» евфемізмів – це більш складна категорія. В даному випадку евфемізм вживається «свідомо», не тільки з точки зору чесності, але і з певним знанням та розумінням даного евфемізму для «пом'якшення» мовлення. Ось як коментує Роусон використання даних евфемізмів: “**sanitation man** – “garbage man” – The meaning does come across intelligibly, and the listener understands that it is time to get out the garbage cans” [Rawson 1981]. Таким чином «свідомі» евфемізми утворюють подвійний код у мовленні та мисленні людини. Евфемізми замінюють значення «чогось інше»

і всі намагаються уникати згадки або навіть існування самого значення «чогоось іншого».

Шляхи та принципи утворення англомовних евфемізмів залежать загалом від основних способів словотворення нових слів. Як було зазначено евфемізми утворюються тим же чином як і неологізми та інші нові терміни. До способів утворення евфемізмів відносяться: аббревіація, словоскладання, метафора, метонімія та ін.. Кожен з вчених виділяє особливості утворення евфемізмів згідно з певних чинників. Так О. О. Тараненко виділяє шість способів відповідно до зміни значення слова, Хью Роусон та Беатріс Уорен виділяють способи утворення за структурою лексичної одиниці.

1.4 Особливості перекладу англомовних евфемізмів українською мовою

Основним принципом евфемізму, як функціональної категорії мови, є його заміна негативної конотації більш прийнятним для суспільства предметом або явищем. Ціль такої заміни полягає в усуненні дискомфорту під час комунікативного процесу та применшення або маскуванню певних негативних відтінків позначуваного слова, що призводять до асоціації з неприємними подіями. [Николаева 2000]

При перекладі з однієї мови на іншу потрібно брати до уваги певні фактори, адже процес перекладу включає в себе оптимальний пошук еквіваленту, який може передати поняття або явище мови оригіналу в мові перекладу, тобто збереження незмінного плану змісту. Одним з таких факторів є термін «план змісту» або «значення». Суть даного фактору полягає в розробці певного плану який допоможе дослідити зв'язок певного слова або словосполучення у всіх видах відношень знакової одиниці. Таким чином можна дослідити точне значення мовної одиниці та її взаємозв'язок і

вплив з іншими одиницями мови, які безпосередньо використовуються в комунікації.

Другий фактор включає в себе, як вже було зазначено вище, «збереження незмінного плану змісту». Такий фактор є відносним, адже при відтворенні мовних одиниць та їх перенесення з мови оригіналу в мову перекладу уникнути певних втрат не можливо. Тобто, перевести явище або поняття досконало, використовуючи абсолютний еквівалент, не можливо, саме тому основною задачею при перекладі є пошук найбільш повного та близького до оригіналу еквіваленту, який в найближчій до оригіналу мірі зможе передати мовну одиницю мовою цільової аудиторії. При цьому перекладач повинен розробити план передачі значення, при якому втрати будуть зведені до мінімуму [Бархударов 1975, с. 6].

До найбільш поширених способів перекладу евфемізмів відносяться:

1) **Аналог** – за словами Комісарова: «аналог створюються шляхом пошуку найближчої за значенням одиниці у мові перекладу для безеквівалентної одиниці мови оригіналу» [Комиссаров 1990, с 179]. В даному випадку, при перекладі аналогом, використовується вже встановлений в мові перекладу еквівалент, який також може бути закріплений словником. В періодичних виданнях використовують такі мовні одиниці, що можна перевести даним способом:

- *To lose/a loss*: тактовне згадування або натяк на смерть [Rawson 1981] - *втрата, втрачати*;
- *A senior citizen/senior*: використовується у значенні старої людини [Holder 2002] – *літня людина, людина похилого віку*;
- *African American*: чорношкірий; ввічливий спосіб уникнути згадки про колір шкіри під час мовлення [Holder 2002] – *афроамериканець*.

В своїй роботі, Комісаров пропонує наступні приклади використання аналогу: *afternoon* – вечір, *witchhunter* – мракобіс, *drugstore* – аптека [Комиссаров 1990, с 179].

2) Калькування – «слово або вислів, утворені за зразком іншого слова чи вислову внаслідок буквального перекладу його частин з іншої мови; поширена у книжному та розмовному мовленні. Досить часто постає за двомовності та багатомовності; наприклад: відмінник – від російського *отличник*, льотчик – від російського *лётчик*» [Загнітко 2012]. Даний спосіб пропонує дослівний переклад слова або словосполучення. В періодичних виданнях, пропонуємо наступний приклад :

- ***A reverse engineering***: копіювання, особливо в електроніці, шляхом розбирання чипу, або інтегральної мікросхеми для того, щоб дізнатися, яким чином прилад був зроблений [Holder 2002] – ***зворотне проектування***.

В своїй роботі, Комісаров вказує, що суть даного методу перекладу полягає у створенні нового слова або сталого поєднання: ***brain drain*** – витік мізків, ***work-to-rule*** – робота за правилами, ***people of good will*** – люди доброї волі [Комісаров 1990, с 179].

3) Транскрипція і транслітерація – Кочерган пропонує наступне визначення даних методів:

- ***Транскрипція*** – (від лат. *transcriptio* «переписування») — спосіб запису усного мовлення з метою найточнішої передачі вимови.
- ***Транслітерація*** (від лат. *trans* – «через» і *littera* – «буква») - побуквена передача текстів і окремих слів, записаних однією графічною системою, засобами іншої графічної системи [Кочерган 2001, с. 143-145].

Даний метод полягає в звуковому або графічному відтворенні форми слова з мови оригіналу в мові перекладу. В основному даний метод використовується при передачі власних імен: прізвища, назви міст; або при перекладі неологізмів та нової термінології.

4) Описовий переклад – трансформація у формі лексико-граматичної заміни, в якій лексична одиниця мови детально описується словосполучення

або цілим реченням і таким чином пояснюється її значення [Комиссаров 1990, с 179]. Наприклад:

- ***An earth-sheltered***: під землею, особливо про будинки, які збудовані таким чином. Причина заміни терміна "*underground*", терміном "*earth-sheltered*" обумовлена тим, що слово "*underground*" асоціюється з темнотою, сирістю, клаустрофобією, закритим страшним місцем [Holder 2002] - ***будинки, побудовані під землею / будинки вкриті зверху покривом землі.***

Даний метод дуже розповсюджений у випадку відсутності еквіваленту в мові перекладу. Описовий переклад допомагає у повній мірі передати значення лексичної одиниці більш розширеним його поясненням.

Отже основними способами перекладу нової лексики і, в той же час, евфемізмів та евфемістичних виразів є аналог, калькування, транскрипція і транслітерація, описовий переклад. Аналог використовується у випадку присутності відповідного еквіваленту лексичної одиниці мови оригіналу в мові перекладу. Калькування, транскрипція і транслітерація пропонує перекладати слово або словосполучення шляхом відтворення його форми або лексичного значення в мові перекладу. Описовий переклад досить об'ємний і детально передає саме значення слова мінімізуючи будь які втрати при передачі лексичної одиниці з мови оригіналу на мову перекладу.

РОЗДІЛ 2

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ДИСКУРС ТА ЙОГО ФУНКЦІЇ

2.1 Поняття дискурсу в сучасній лінгвістиці та підходи до його вивчення

Публіцистичний дискурс є одним з найбільш розповсюджених видів дискурсу, оскільки сьогодні засоби масової комунікації відіграють соціальну роль. Визначення характеристик та функції публіцистичного дискурсу в англійській мові допоможе при перекладі евфемізмів з англійської мови на українську.

Перш за все потрібно дати визначення, що таке «дискурс». За А. П. Мартинюкою, «дискурс – це ситуативно обумовлена інтерсуб'єктна мовленнєво-розумова діяльність, спрямована на взаємну орієнтацію у життєвому просторі на основі надання мовній формі семіотичної значущості.» Згідно з інформацією наданою в даному словнику, вперше термін «дискурс» був введений у 1952 р. американським лінгвістом З. Харрісом [Мартинюк 2011, с. 11]. Він розглядав його як один із аспектів дистрибуції на основі еквівалентності між фразами й ланцюжками фраз; як висловлення, надфразову єдність у контексті інших одиниць і пов'язаної з ними ситуації [Harris 1952, с. 45-46].

Досить схоже визначення надає Т. А. Ширяєва щодо проблем визначення дискурсу. За її словами, дискурс та мова є невід'ємною частиною процесу комунікації і їх не можна адекватно розглядати за межами мовленнєвого контексту, який більш за всього важливий для розуміння природи мови, тексту та самого дискурсу [Ширяєва 2006, с. 13].

Серед іноземних дослідників, можна виділити визначення дискурсу Дж. Кука. Він визначає дискурс, в якості соціальної практики, яка

складається з виражень: «дискурс виражається в зовнішній формі мови, це не сама мова і, особливо, не тема мовлення, дискурс – це практика, яка має свою форму з'єднань та їх послідовність». За словами Дж. Кука, дискурс – це «єдність та взаємодія між текстом і контекстом» (тут і надалі переклад наш – В. А. Маляров) [Cook 1992, с. 101-120].

В більш широкому значенні Н. Д. Арутюнова, визначає поняття «дискурс» в значенні послідовного тексту, який пов'язаний з екстралінгвальними факторами (прагматика, психологія, соціокультурна та ін.), що безпосередньо впливають на мовця та реципієнта; тобто «дискурс» – це «текст взятий у подієвому аспекті» [Арутюнова 1990, ст. 136]. Є. С. Кубрякова погоджується з даним концептом і стверджує, що при дослідженні «дискурс вимагає обов'язково брати до уваги всі соціальні параметри події та всі прагматичні фактори його застосування» [Кубрякова 2001, с. 77].

С. Я. Єрмоленко надає наступне визначення дискурсу в своєму словнику: «текст разом з умовами його творення і сприймання, динамічний контекст культури, в якому здійснюється прочитання тексту та його вплив на свідомість реципієнта» [Єрмоленко 2001, с. 47-48].

Дискурс також береться до уваги і досліджується в сфері когнітивної лінгвістики як один із його аспектів. За визначенням «дискурсу» В. З. Демянкова, текст який вживається та передається, проходить процес формування та відображення тим, хто сприймає цей текст, таким чином утворюючи дискурс [Демянков 2002, с. 32]. Тобто вчений пов'язує дискурс з когнітивними функціями адресанта, які залежать від соціолінгвального та психологічного стану цієї особи. Демянков також представляє дискурс в якості набору речень або їх фрагментів і нагадує, що для коректного визначення дискурсу потрібно брати до уваги «дискурсивну тему», навколо якої концентрується дискурс разом з певними базовими концептами.

Розділ лінгвістики, що вивчає «дискурс» як міждисциплінарний напрямок, отримав назву «дискурсивного аналізу». «Дискурс-аналіз – метод

дослідження в сучасному мовознавстві, спрямований на всебічний опис і характеристику мовної комунікації і реальності мовленнєвої діяльності з урахуванням соціальних, культурних, когнітивних, психологічних, етнічних та інших чинників» [Загнітко 2012, с. 210]. С. Р. Серажим виділяє наступні напрямки дискурс-аналізу:

- 1) метод діалогічної інтерпретації, тобто аналіз побутового діалогу;
- 2) дослідження інформаційного потоку, де провідним питанням стає співвідношення мови та свідомості;
- 3) когнітивна функціональна граматики, в якій вивчаються явища інформаційного потоку в аспекті класичних «інформаційних» категорій (тема/рема, дане/нове);
- 4) метод когнітивного картування як спосіб моделювання смислової сторони тексту;
- 5) прагматичний аналіз, що зорієнтований на вивчення ефективності комунікації;
- 6) комп'ютерні методи дослідження тексту [Серажим 2003, с. 31-33].

В якості мовної одиниці, дискурс характеризується універсальними та специфічними якостями. Основними характеристиками дискурсу є цілісність та зв'язність.

Під цілісністю дискурсу мають на увазі безперервну взаємодію його змістовно-структурних компонентів, які виявляються в результаті сприйняття комплексно. Л. С. Виготський використовує для цього значення «вплив смислу»: «смисли начебто вливаються один в одного і начебто впливають один на одного, таким чином попередній смисл включається в наступному або модифікується» [Выготский 1996, с. 308]. Цілісність дискурсу безпосередньо пов'язана з його інформативністю. Обмін інформацією є одним із обов'язкових умов існування дискурсу й здійснення комунікативного акту. Окрім обміну інформації до цієї характеристики також входить реакція реципієнта до наданої інформації під час мовленнєвого акту або читання тексту [Выготский 1996, с. 6].

Зв'язність дискурсу полягає і обумовлюється специфічними правилами, закономірностями, які лежать в основі формування комплексних комунікативних мовних одиниць. Дану характеристику розглядають в наступних категоріях: інтонаційно-ритмічна, логічна, семантична і формально-граматичне оформлення [Гришаєва 2006, с. 12].

Дискурс також характеризується своєю хронотопністю, яка виражається в репрезентації та сприйнятті просторових та часових відношень тексту. За дослідженням Н. Д. Арутюнової саме така характеристика дискурсу, як хронотопність ярко виражена в основному через іменники, дієслова та прислівники які позначають концепти та утворюючи аспекти того, що відбувається [Арутюнова 1990, с. 101-102].

Дискурс є одним із мовних знаків, таким чином йому також властива модальність. Модальність проявляється в виді домінування одного або декількох аспектів дискурсу в тексті або під час мовленнєвого акту. Дискурс завжди є відображення особистісних характеристиках автора, які орієнтуються на сферу матеріальної (мовленнєвої і не мовленнєвої) діяльності реципієнта. П. В. Зерницький виділяє наступні дискурси та їх мотиви:

1. Дискурс бажання – мотив формування за допомогою дискурсу і прогнозування автором бажання реципієнта.
2. Дискурс повинності – відсутність аргументації, мотивування відкрито автором.
3. Дискурс можливості – базується на отриманні від автора інформації будь-якого виду: сигматичного, семантичного або прагматичного [Зернецкий 1990, с. 65–66].

Інтертекстуальність також вважається як однією з характеристик дискурсу, адже дискурс тісно пов'язаний з минулими та майбутніми тематиками. Згідно з В. Б. Кашкин: «ми всі говоримо фразами, які вже колись використовувалися в раніше створених текстах» [Кашкин 2005, с. 348].

Отже дискурс тісно пов'язаний з мовленнєво-розумовою діяльністю людини та відображає його світосприйняття та культурний розвиток. Дискурс також залежить безпосередньо від ситуації мовної діяльності, соціокультурних і психологічних умовах, які є його невід'ємною частиною і повинні братися до уваги разом при дослідженні дискурсу.

Дискурс тісно пов'язаний з текстом і мовленням, але слід розмежувати ці поняття задля точного розуміння значення дискурсу. Для початку розглянемо визначення «тексту» та його основні функції. В енциклопедії «Українська мова»: «текст – це писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність *висловлень*, об'єднаних у ближчій перспективі смисловими і форматно-граматичними зв'язками, а в загальному, дискантному плані – спільною темою і сюжетною здатністю. Найменша реальна одиниця тексту – надфразна єдність, абзац» [Українська Мова: Енциклопедія 2004, с. 679]. Отже, текст — це завершене повідомлення певного змісту, яке організоване за моделлю функціонального стилю і характеризується своїми дистинктивними ознаками. Проаналізувавши роботи таких вчених, як М. Жинкін [Жинкин 1958], В. Звегинцев [Звегинцев 1980], В. Белянін [Белянин 1988], можна прийти до висновку, що текст також розглядається в екстралінгвальному аспекті, адже автор не тільки створює текст, але й певним чином вибирає засоби створення тексту, які повинні вплинути на реципієнта та викликати в нього певну реакцію, позитивну або негативну.

Згідно з цією інформацією можна визначити, що «текст» та «дискурс» – це різні поняття. «Дискурс» досліджується лише у зв'язку з екстралінгвальними аспектами, в той час як «текст» може розглядатися, як з лінгвальної точки зору, так і разом з екстралінгвальними чинниками. Отже, дискурс — це своєрідне «віддзеркалення» тексту в свідомості конкретного індивіда у конкретній ситуації в конкретний момент часу. На противагу тексту, дискурс має ознаку процесності і не може існувати поза реальним фізичним часом, в якому він відбувається.

Поняття «мовлення» також має свої характерні риси, які відрізняються від дискурсу. За тлумачним словником української мови: «мовлення – спілкування людей між собою за допомогою мови; мовна діяльність» [СУМ]. Але для більш доцільного розуміння що таке «мовлення», потрібно розглянути дане поняття в лінгвістичному розумінні. Згідно з лінгвістичним словником А. Загнітко: «мовлення – це системне утворення мовленнєвої діяльності, що характеризується спільними закономірностями мовленнєвого спілкування, усталеними у певному колективі зразками мовленнєвої поведінки» [Загнітко 2012, с. 232].

До мовлення відносять говоріння (процес мовлення – мовленнєвий акт) і результат говоріння (текст). Мова і мовлення співвідносяться один з одним, але мова – це «характерний для людського суспільства специфічний вид знакової діяльності, який полягає у застосуванні історично усталених у певній етнічній спільноті артикуляцію звукових актів для позначення явищ об'єктивної дійсності, їх ідеальних відображень у свідомості з метою обміну між членами спільноти осмислюваною інформацією та фіксації цієї інформації» [Українська Мова: Енциклопедія 2004, с. 346].

Теорію мовної діяльності можна представити під час розуміння мовлення як шлях від мовних повідомлень, тобто передачі інформації в тексті до свідомості, а сам сприйняття даного тексту реципієнтом. Даний шлях «починається з аналізу структури, що перетворюється, вичленення з неї окремих елементів, необхідних для породження нової структури, і завершується синтезом нової структури зі знайдених елементів». Також під час реалізації самого мовлення, мовна діяльність аналізується навпаки, як шлях від свідомості до вербального повідомлення (тексту), тобто «від активізованих елементів свідомості до окремих подій і положень, від подій і положень пропозицій і більш складних мисленнєвих структур, від глибинних семантико-синтаксичних структур до поверхневих речень» [Українська Мова: Енциклопедія 2004, с. 127].

Отже, різниця між поняттями «дискурс» і «мовлення» лежить у тому, що «дискурс» – це поняття суто соціальне, а «мовлення» – індивідуальне. Для дискурсу характерним є використання саме соціальних аспектів, тобто ситуації спілкування закріпленні нормативно послідовністю мовних актів (тобто дискурс залежить від соціальних чинників та сфер його використання), в той час, як мовлення більш індивідуальне, яке залежить від характеру, темпу, тривалості, тембру мовлення людини.

В галузі лінгвістичних досліджень було визначено, що дискурс пов'язаний не тільки з текстом та мовленням, але й з іншими семіотичними кодами. Завдяки інтерактивній характеристиці дискурсу, дискурс асоціюють з поняттям «комунікація». Дискурс пов'язаний безпосередньо з мовою та мовленням і таким чином тісно взаємодіє з соціумом [Чернышева 2003, с. 12].

Щодо типу дискурсів, кожен з вчених має свою власну класифікацію, яка базується на певному параметрі. Т. Ван Дейк, виділяє наступні типи дискурсів: медичний, освітній та науковий, політичний, медіа-дискурс, судовий, корпоративний текст і мовлення [Дейк 1989, с. 11].

Типи дискурсу також виділяються за їх комунікативною метою, тобто за тим, як вони характеризуються своєю мовною функцією: інформативи, директиви, експресиви, комісиви, окультиви [Дейк 1989, с. 148].

Найбільш широку класифікацію дискурсів надають І. С. Шевченко та О. І. Морозова. Вчені пропонують 8 категорій які розділяються на підтипи дискурсів і також коротко пояснюють їх:

1. За формою: усний (мовленнєвий акт, процес обміну та сприйняття інформації) і письмовий (текст);
2. За видом мовлення: монологічний (автор надає інформацію реципієнту) і діалогічний (обмін інформації між автором і реципієнтом);
3. За адресатним напрямком: інституційний (науковий, офіційно-діловий, публіцистичний) і персональний (буттєвий);

4. За умов різних настанов і комунікативних принципів: аргументаційний, конфліктний та гармонійний;
5. За соціальним параметром: діловий, рекламний, педагогічний, спортивний, науковий, політичний, медійний дискурс, адміністративний, релігійний, військовий, юридичний
6. За різними характеристиками автора та реципієнта: соціально-професійний критерій – включає в себе дискурс будівельників, перекладачів, пілотів; соціально демографічний критерій – включає в себе дискурс чоловічий та жіночий, дискурс певного місця проживання, віковий дискурс; соціально-політичний критерій – включає в себе дискурс демократів, лібералів;
7. За функціональністю та інформативністю: інформативне, фактичне спілкування;
8. За критерієм формальності і змістовності залежно від жанру та регістру тексту: науковий, публіцистичний, офіційний, художній [Серажим 2003].

Ще одним прикладом класифікації типів дискурсу є класифікація Н. В. Таценко, яка оснований на потребах суспільства. Таким чином виникають певні типи дискурсу, які задовольняють ці потреби і виконують задану їм функцію в житті людей. Виділяють наступні потреби та відповідні їм типи дискурсу:

1. Потреби продовження роду – побутовий альковно-інтимний дискурс (залицяння, любовні послання, освідчення).
2. Потреби в підтримці життєдіяльності (їжа) – глютонічний дискурс, як інструкції з добування, оброблення і приготування їжі.
3. Потреби в матеріальних благах – діловий дискурс, як комунікація в трудовій діяльності та діяльності з отримання легальних доходів; злочинницький дискурс, як комунікація в діяльності з отримання нетрудових доходів.

4. Потреби в інформованості – інформаційний та масово-інформаційний дискурс, як комунікація, що має на меті соціальну орієнтацію; комп'ютерний дискурс, як комунікація засобами електронних ресурсів.
5. Потреби у владі – політичний дискурс, як комунікація, спрямована на управління соціумом.
6. Потреби у вірі – релігійний або теологічний дискурс.
7. Потреби рівних соціальних прав та забезпечення особистісної безпеки – юридичний або правовий дискурс; військовий дискурс.
8. Потреби передачі знань та інформації – педагогічний дискурс; науковий дискурс.
9. Потреби передачі навичок та інформації – професійний дискурс.
10. Естетичні потреби – художній дискурс; дискурс етикету; глютонічний дискурс, як інструкції поведінки за столом; фікційний дискурс (казковий, фантастичний).
11. Потреби охорони здоров'я – медичний дискурс; медико-профілактичний дискурс.
12. Потреби у забезпеченні соціального порядку та управління соціумом – ритуальний дискурс; управлінський дискурс.
13. Потреби зняття індивідуального та соціального напруження – інвективний дискурс; гумористичний дискурс.
14. Потреби в аргументації – аргументаційний дискурс (риторичний).
15. Потреби в само репрезентації – презентаційний дискурс; педагогічний дискурс.

Розвиток людства спричиняє зміну якості життя людини та вимоги часу, саме це стає причиною видозміни та утворення нових потреб. У зв'язку з цим виникають нові типи дискурсу, а інші або зникають, або вживаються рідко. Таким чином підвищення потреб спричиняє розвиток мовлення та появу різноманітних дискурсів. Будучи істотою високої психофізичної

організації, саме когнітивні аспекти та розвиток людства обумовлюють утворення нових потреб [Таценко 2011, с. 148].

2.2 Поняття та функціонування англомовного публіцистичного дискурсу

Одним з найбільш розповсюдженим видом дискурсу є публіцистичний дискурс. Публіцистичний дискурс є різновидом інституційного дискурсу. Перш за все, потрібно визначити що таке публіцистика та публіцистичний дискурс. «Публіцистика – твори, у яких оперативно досліджуються й узагальнюються з особистих, групових, державних, загальнолюдських позицій актуальні факти та явища з метою впливу на громадську думку, суспільну свідомість, а відтак на соціальну практику» [Загнітко 2012, с. 161]. До таких творів можна віднести новини та репортажі масових періодичних видань, таких як BBC, The Sun, The Telegraph та ін. Засоби масової інформації – це інструмент, який дозволяє систематизувати інформаційне середовище, робить його доступним для когнітивної діяльності людини і дозволяє креативно використовувати неперервне джерело інформації.

Публіцистичний дискурс спрямований на громадськість та пропонує певне коло питань. Ціль публіцистичного дискурсу, закликати читача до аналізу певної інформації, задоволення соціальних потреб інтересів і тим чином формує певне відношення та оцінку даної інформації: «добре», «погано», «корисно», «шкідливо», «позитивно», «негативно» [Желтухина 2007]. Публіцистичний дискурс також трактується як «сукупність мовних засобів, які обслуговують сферу масового інформування з питань актуальних суспільно-політичних подій та явищ» [Кузнец 1969, с. 5].

Форма публіцистичного дискурсу в основному писемна і саме тому відбір слів та словосполучень для впливу на читача відбувається згідно з законами писемного спілкування. Цей вид дискурсу є колективним, адже над статтями та текстами новин працює команда: редактори, коректори які впливають на його формування та сам автор. Таким чином індивідуалізація реципієнта незначна і зазвичай не відображається в тексті, хоча при формуванні тексту публіцистичного дискурсу відбувається аналіз потреб читача, який впливає на жанр та стиль написання. Існує дві форми подачі інформації в даному дискурсі – фактичний (подача лише фактів та чіткої інформації без впливу ставлення автора до цієї інформації) та авторський (виклад авторського ставлення та його аналіз змісту й інформації; суб'єктивна подача інформації). «Газетний (як і теле- і радіо) дискурс має потенційну небезпеку маніпуляції людською свідомістю. Виникає проблема патогенного (який завдає шкоди) тексту» [Бацевич 2003, с. 139]. Англomовний публіцистичний дискурс використовується в громадсько-політичній, суспільно-культурній та медійній сферах. Публіцистичний стиль спрямований на маніпуляцію когнітивного стану реципієнта і є одним із чинників формування ідей та виховання.

Так як публіцистичний дискурс є різновидом інституційного дискурсу, він так само відтворює аналіз реципієнта перед формуванням змісту тексту. Цей аналіз відтворюється в трьох основних комунікативних діях:

1. Діагностика клієнта
2. Організація дій клієнта
3. Інформування інституту щодо контакту з клієнтом

Згідно з думкою М. Ейгера, діалог агента і клієнта в основному зводиться до питань, які задають агенти, і відповіді, які надають клієнти. Виходячи з цього, можна виділити три модуля спілкування в інституційному дискурсі:

- Спілкування між агентами (внутрішній інституційний дискурс).
- Спілкування агента з клієнтом (стандартний інституційний дискурс).

- Спілкування між клієнтами у зв'язку з їх потребами, які повинні бути задоволені інститутом (внутрішній інституційний дискурс) [Agar 1985, с. 149].

До основних функцій інституційного дискурсу відносять:

1. Перформативна функція – виконання певних дій, які визначають суть того чи іншого інституту (боротьба за владу, встановлення істини та ін.).
2. Нормативна функція – встановлення та збереження норм і правил поведінки між інститутом та суспільством, між агентами та клієнтами і між агентами в межах інституту.
3. Презентаційна функція – створення іміджу інституту та його агентів.
4. Парольна функція – встановлення допустимих меж в стосунках між агентами та клієнтами [Habermas 1984, с. 80-85].

Відповідно до вказаних функцій, Ю. Хабермас виділяє основні чотири типи дії при інституційному дискурсі:

1. Стратегічна дія – агент організовує послідовність операцій згідно з визначеною цілю; головною характеристикою даного типу дії є вибір певного напрямку з декількома варіантами розвитку, які враховують реальні обставини.
2. Нормативна дія – вчинки агентів, які співвідносять свої дії з системою норм і як наслідок цих норм, з поведінкою один одного.
3. Драматургічна дія – стилізація своєї поведінки, яка утворюється у вигляді ролі, яка представляється клієнту.
4. Комунікативна дія – акцентується вербальна та невербальна взаємодія між учасниками дії, які інтерпретують позиції і дії один одного [Habermas 1984, с. 85-86].

Згідно з наданої інформації можна зробити висновок, що публіцистичний дискурс є засобом маніпуляції і впливу на реципієнта інформації. Окрім даної функції, публіцистика відіграє також інформативну роль. Однією з цілей засобів масової інформації є проінформувати читача,

надати актуальні дані, щодо релевантних подій та явищ в суспільно-політичній, спортивній, науково-технічній, військовій та інших сферах діяльності людини [Клушина 2008, с. 68]. Отже основною функцією публіцистичного дискурсу виявляється в його здібності до інформування широкого кола читачів, глядачів, слухачів про значущі для суспільства проблеми.

Прагматична властивість інформації полягає в її цінності для суспільства. В цей же час, цінність такої інформації, її прагматичний рівень, залежить від того, наскільки дана інформація відповідає і допомагає досягненню поставленої мети адже спілкування безпосередньо пов'язане з конкретним комунікативним наміром (інтенцією). Це обумовлює необхідність особливої стратегії у виборі мовних засобів, що відповідають подібним вимогам. В англomовному публіцистичному дискурсі, вибір таких мовних засобів залежить від соціально-політичного аспекту і можливості даних засобів ефективно впливати на реципієнта [Клушина 2008, с. 28].

Публіцистичний дискурс також є експресивним, що проявляється в використанні автором таких мовних одиниць в тексті, які підсилюють логічний та емоційний зміст інформації про певні події або явища і таким чином ефективніше впливають на читача. Експресивність виділяється у філології як семантична категорія, яка формується за допомогою системи конкретних засобів [Вовк 2020, с. 42].

Ще однією з функцій публіцистичного дискурсу є хронотоп. В даному випадку дискурс аналізується з урахуванням особливостей часу та місця (умов) утворення дискурсу. В сучасній сфері засобів масової інформації час – це категорія, яка визначає актуальність наданої інформації. Сьогодні, саме завдяки Інтернету, обмін інформацією відбувається дуже швидко і часовий проміжок між отриманням редакцією новин і її публікацією знижується. Особливість часового медіа дискурсу є його жанрова стійкість. Так новини повинні бути опубліковані за короткий проміжок часу й мати новизну або описувати актуальні події чи явища, які відбуваються на даний момент або

вже відбулися. Наприклад *hard news* – замітки або хронікальна інформація [Орлова 2014, с. 47].

Отже серед зібравши інформацію щодо основних функцій публіцистичного стилю в англійській мові, можна виділити наступні характеристики: маніпулятивна, інформативна, комунікаційна, експресивна та хронотопна.

РОЗДІЛ 3

ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ЕВФЕМІЗМІВ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕМАТИКИ В ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАННЯХ

3.1 Особливості функціонування англомовних воєнних евфемізмів в періодичних виданнях

Однією з найбільших сфер вживання евфемізмів в періодичних виданнях є військова тематика. В основному, воєнні евфемізми використовуються як обман читача з цілю приховати або надати помилкові відомості стосовно певних фактів. Дана тематика також фігурує в промовах політиків та в статтях періодичних видань, а саме тому є досить важливим для розвитку й розповсюдження евфемізмів та евфемістичних виразів. Основною функцією таких евфемізмів є маскування і меліорація.

Основні способи утворення військових евфемізмів можна поділити на три категорії: применшення, аббревіація та семантичний розвиток:

1. Применшення – багато з вчених виділяють декілька прикладів применшення, яке широко розповсюджене й постійно використовується в періодичних виданнях, як наприклад слово “*retreat*”. Стівен Пул виділяє особливо використання такого виразу: “*war on terror*”, яке часто використовується при згадці подій США 11 вересня 2001 року [Poole 2006].
2. Аббревіація – за словами Аллана і Баррідж: «евфемізм можна утворити багатьма способами, такими як перифраз, аббревіація, акронім або взагалі упущення» [Keith Allan and Kate Burridge 2006]. В воєнній тематиці аббревіація використовується особливо часто і демонструється в періодичних виданнях: **CD** – *collateral damage*,

WMD – *weapon of mass destruction*, **IED** – *Improvised Explosive Device*.

3. Семантичний розвиток – Стівен Пул в своїй книзі надає багато доцільних прикладів даного способу утворення нових евфемізмів. Дослідивши їх можна помітити як евфемізми будуються на основі вже існуючих слів та виразів, але вони набувають нових значень, як наприклад:

- Применшення значення ворога – в військовій тематиці, до ворога ставляться з применшенням і порівнюють їх навіть з примітивними організмами. “They are filth: removing them is an act of **hygiene**” – в даному виразі слово “*hygiene*” виступає в якості евфемізму та метафори, яка допомагає приховати шокуючі та неприємні подробиці військового конфлікту.
- Медична метафора – в військовій тематиці нерідким є використання медичної термінології для позначення певних військових дій. Слово “*operation*” можна використати в значенні хірургічної операції, як частина лікування, а також може слугувати в значенні військової операції [Poole 2006].

В історії, евфемізми постійно використовувалися для позначення воєнних подій або певних термінів. Ще за часів Першої Світової війни після вбивства австрійського ерцгерцога Франса Фердинанда в Сараєво в 1914 році, Британський консул прокоментував це наступним чином “Ferdinand had been **killed by means of an explosive nature**” – вираз “*means of an explosive nature*” дозволяє уникнути прямого посилання на жорстоке вбивство та пом’якшує загальну картинку того, що відбулося. Ральф Кейс в книзі “*Euphemania, Our Love Affair with Euphemism*” надає приклади використаних евфемізмів в певні часи воєнних подій. Наприклад, у В’єтнамі розповсюдженими евфемізмами були:

- “*Regrettable by-products*” – цивільні, які були випадково вбиті під час воєнних операцій;

- **CD** – *collateral damage*;
- Різниця між “*hard*” (будинки та споруди) та “*soft targets*” (люди);
- “*Friendly fire*” – (“*fratricide*”, “*nonbattle casualties*”, “*amicicide*”) – термін який позначає випадковий артилерійський вогонь по своїм військам [Keyes 2010].

Як наслідок, замість *enemy* ми використовуємо такі слова як “*aggressors*”, “*invaders*”, “*insurgents*” або “*soft skin targets*”. До невинних жертв під час військових подій, засоби масової інформації відносяться як до *collateral damage*, а для того, щоб не заплямувати статус військових сил, слово “*retreat*” заміщується фразою “*undergo a tactical withdrawal*”. Дані вирази використовуються з цілю завуальовати справжні жахіття війни та нещасних випадків.

3.2 Використання та переклад військових евфемізмів українською мовою на прикладі матеріалу англійських періодичних видань

Під час дослідження функціонування військових евфемізмів в періодичних видань, можна виділити наступні групи евфемізмів:

1. Евфемізми, що описують хід воєнних подій.
2. Евфемізми, що позначають військові поранення та хвороби, отримані під час військових дій.
3. Евфемізми, що завуальовують негативні дії військових сил.
4. Евфемізми, що замінюють оригінальне призначення різних видів озброєння.
5. Евфемізми, що пов’язані з тероризмом.
6. Евфемізми, що позначають смерть та вбивства.
7. Евфемізми, що характеризують учасників військових подій.

8. Евфемізми, що позначають допоміжні пристрої та установи, що використовуються у військових цілях.
9. Евфемізми, що асоціюються з ядерною зброєю.
10. Евфемізми, що усувають будь-який вид дискримінації [Nurkhamitov 2019].

Дана класифікація є актуальною і відображає в повній мірі класифікацію військових евфемізмів. Саме тому, використовуючи дану класифікацію, пропонуємо наступні приклади евфемізмів в періодичних виданнях та способи їх перекладу:

1. Евфемізми, що описують хід воєнних подій:

- **“An era”** – війна, особливо використовується для позначення В’єтнамської війни, дане слово є офіційним евфемізмом для цієї війни [Rawson 1981, с. 88]. Під оригінальним значенням даного евфемізму мається на увазі ера. За Словником Української Мови, «ера - період, докорінно відмінний від попереднього» [СУМ]. Тобто в даному випадку В’єтнамську війну порівнюють з новою ерою, з періодом нових переживань та змін у житті людей. Для перекладу можна використати калькування:

“... a leftist organiser who combined a belief in wealth redistribution with a fierce opposition to the *Vietnam-era* and nuclear weapons” [The Independent 2018].

«... лівий розпорядник, який об’єднував віру у розподіл багатств разом з жорстокою опозицією **В’єтнамської-ери** і ядерної зброї»

- **“To escalate”** – збільшення рівня чогось, особливо жорстокості військових подій. [Rawson 1981, с. 89] Евфемізм використовується для пом’якшення значення «підвищення», «посилення» мір проти певного об’єкту, особливо маючи на увазі військові дії. В українській мові можна знайти відповідний еквівалент, але, нажаль в українській мові відсутнє дієслово і дане слово існує лише в формі іменника. «Ескалація – розширення масштабів агресивної війни, планомірне нарощування військової могутності; збільшення, розширення, зростання чого-небудь» [Бусел 2005, с. 356]. Для

перекладу буде доцільно використати аналогію і перетворити при перекладі дієслово на іменник:

“Donald Trump had wanted to withdraw but was persuaded not only to stay but to add several thousand US troops and *escalate* attacks on the Taliban” [The Sun 2021].

«Дональд Трамп хотів вивести війська, але його переконали не тільки лишити тисячі американських військових, але і розпочати *ескалацію* на Талібан».

- “*A pre-emptive strike / attack*” – неочікуваний, підступний напад, вживається також в формі “*pre-emptive first strike*” [Rawson 1981, с. 218]. Евфемізм позначає безпосередньо напад на ворога. Префікс “*pre*” має наступне значення: “*earlier than, prior to, before*” [Merriam Webster]. Тобто слово “*pre-emptive*” має значення попередження, завчасного усунення певної проблеми, а у випадку його вживання в даному евфемізмі, означає завчасну атаку, яка відбувається перед ворожими військовими діями. За аналогією, в українській мові існують еквівалент – «превентивний – який попереджає щонебудь, запобігає чомусь» [СУМ]:

“President Barack Obama urged pressure and diplomacy to prevent Iran from getting a nuclear bomb while Israeli prime minister Benjamin Netanyahu emphasised his nation's right to a *pre-emptive attack*” [The Independent 2012].

«Президент Барак Обама закликав Іран до дипломатії та під тиском намагався відмовити від використання ядерної зброї, в той час як Ізраїльський прем'єр міністр Біньямін Нетаньяху нагадав національне право на *превентивну атаку*».

- “*An air support*” – офіційний військовий термін, який означає бомбардування ворожих позицій [Rawson 1981, с. 17]. Дослівний переклад означає «повітряна підтримка». Так як даний евфемізм є офіційним військовим терміном, доцільно буде звернутися до етимології словосполучення. Словник Collins English Dictionary, співвідносить “*air support*” з “*air cover – the use of aircraft to provide aerial protection for ground*”

forces against enemy air attack” [Collins Dictionary]. Для перекладу можна використати аналогію або калькування:

“In previous offensives in Fallujah, Ramadi and Sinjar, Iraqi forces have become accustomed to close *air support*, with jets clearing the way for their advance by flattening enemy artillery and mortar positions as well as eliminating car bombs that speed toward their lines” [The Independent 2016].

«У попередніх наступальних операціях у Фаллуджі, Рамаді та Сінджарі військові сили Іраку звикли до *повітряних ударів / повітряної підтримки*, під час яких реактивні літаки розчищали шлях для їх просування, знищуючи ворожу артилерію та міномети, а також усуваючи автомобілі з бомбами, які стрімко наближалися до позицій військових».

- “*To deliver*” – військовий термін для слова “*drop*”, коли певний об’єкт скидається з воєнного літака [Rawson 1981, с. 73]. Евфемізм порівнює повітряне бомбардування з доставкою, в частоті бомб літаком. Нажаль, в українській мові подібний вислів не використовується в даному контексті. Для перекладу, буде доцільно використати аналогію або описовий переклад:

“Nuclear weapons should, under no circumstances, be used against humans. However, nuclear powers such as the US and Russia own stockpiles of well over 15,000 nuclear weapons. Not only that, technological advances have given way to a new kind of bomb that can *deliver* a blast over 1,000 times that of the Hiroshima bombing” [The Independent 2017].

«Безумовно, ядерна зброя повинна використовуватися проти людей. Хоча, ядерний потенціал таких країн як США та Росія досить потужний і налічує понад 15,000 одиниць ядерного озброєння. Але не тільки ядерна зброя, а також технологічний прогрес став причиною виникнення нових типів бомб, які можуть *спричинити бомбардування* в 1,000 разів сильніший за бомбардування в Хірошімі».

- “*A retrograde maneuver*” – військовий термін, який позначає відступ військових сил [Rawson 1981, с. 237]. Відступ військових сил порівнюється з маневром і таким чином приховує справжні події які

відбуваються на місці проведення військових дій. За словником «маневр – переміщення військ або флоту з метою створення найдоцільнішого їх згрупування та зайняття найкращої позиції для нанесення удару супротивникові» [СУМ]. Тобто замість відступу військових сил, евфемізм набуває значення перегрупування для організації подальших дій проти ворога. Перекласти даний евфемізм можна використовуючи калькування або описовий переклад:

“... there must surely have been a gentler way to wind down the operation, both for the sake of the Afghan people and for the security of the west. This *retrograde maneuver* dishonours all those, including Afghan civilians, who have suffered and sacrificed so much” [The Independent 2021].

«... певно були більш прийнятні способи припинити військові операції заради мешканців Афганістану та безпеки заходу. *Цей ретроградний маневр / це перегрупування військових сил* буде вважатися неповагою до всіх, включаючи афганців, які найбільш всього страждали та принесли найбільші жертви».

- “*A force protection*” – “*the avoidance of combat by soldiers*” [Holder 2002, с. 149]. Евфемізм означає вимушені дії з приводу захисту військових сил від можливих втрат, тобто уникнення можливого бойового конфлікту з ворогом або певною загрозою. Для перекладу можна використати описовий переклад:

“I directed them to take every possible measure to prioritize *force protection*, and ensured that they have all the authorities, resources and plans to protect our men and women on the ground” [The Independent 2021].

«Я наказав їм прийняти всі можливі міри, щоб забезпечити *уникнення бойового конфлікту* та впевнитися, що вони мають всі права, ресурси та розроблений план по захисту всіх людей на землі».

2. Евфемізми, що позначають військові поранення та хвороби, отримані під час військових дій:

- “*A posttraumatic neurosis / stress disorder (PTSD)*” – психіатричні відхилення, на даний момент використовується в якості заміни таких термінів як “*battle fatigue*” або “*shell shock*” [Rawson 1981, с. 216]. Даний термін є розповсюдженим в мовленні і активно використовується саме аббревіація. В українській мові існує відповідний еквівалент, який можна використати при перекладі:

“*PTSD* can affect people at any point in their lives. The charity helps veterans from every conflict in living memory, however there has been a huge surge of around 600 people in the past year who have fought in Iraq and Afghanistan” [The Telegraph 2010].

«*Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР)* негативно впливає на різноманітні аспекти життя багатьох людей. Благодійна програма допомагає ветеранам будь-якого військового конфлікту, хоча за декілька минулих років, приблизно 600 людей були військовими й брали участь у військових операціях в Іраку та Афганістану».

- “*A soldier’s disease*” – опіумна залежність, почало використовуватись як воєнний евфемізм, так як багато військових стали залежними від сильнодіючих знеболюючих препаратів. Евфемізм вказує на часту проблему під час воєнних дій, адже опіум широко використовувався в якості ефективного знеболюючого методу. Саме тому евфемізм має значення саме «військової хвороби» [Rawson 1981, с. 263]. Нажаль передати даний вислів іншим евфемізмом в українській мові неможливо, саме тому в даному випадку буде доцільно використати описовий переклад і передати саме значення евфемізму:

“Clinicians worry that those experiencing a *soldier’s disease* prescribed by GPs feel uncomfortable at traditional drug misuse treatment centres, causing them to not seek help” [The Guardian 2019].

«Лікарі занепокоєні тим фактом, що пацієнти з *опіумною залежністю*, яка констатується терапевтами, відчувають дискомфорт у традиційних наркоцентрах і не шукають подальшої допомоги».

3. Евфемізми, що завуальовують негативні дії військових сил:

- “*A collateral damage*” – втрата серед цивільних, в результаті воєнних дій [Rawson 1981, с. 52-53]. За словником, прикметник “collateral” означає “accompanying as secondary or subordinate, indirect” [Merriam Webster]. Значення евфемізму розгортається навколо ідеї, що будь-які втрати серед населення або пошкодження цивільних об’єктів є другорядними та побічними цілями військових. Таким чином використовуючи даний евфемізм, автор начеб то натякає, що надані збитки були спричинені випадково. Для перекладу, можна використати калькування:

“I think the most interesting chance to kill Osama Bin Laden, and surely the one that would have caused the least *collateral damage*, happened in March 1999” [Express 2021].

«На мою думку, найбільш вдалий шанс усунути Осама Бін Ладена, і звичайно ж спосіб, який спричинив би найменші *колатеральні втрати/побічні збитки*, був в березні 1999-го року».

- “*A precision bombing*” – обманливий термін який допоміг Американським військовим раціоналізувати авіаційне бомбардування цивільних під час воєнних операцій [Rawson 1981, с. 218]. “Precision – if you do something *with precision*, you do it exactly as it should be done” [Collins Dictionary]. Бомбардування цивільних об’єктів завжди були негативною частиною військових дій. Для маскувального ефекту в евфемізмі “*a precision bombing*”, бомбардування описуються як точні, спрямовані. Для перекладу, доцільно буде використати калькування:

“LATE evening in Seville. The swifts are *precision bombing* above the city's white-painted, rooftop gardens, scudding and shooting as high in the still blue sky as the eye can see” [The Telegraph 2001].

«Пізно ввечері в Севілі. Стрімкі *точні бомбардування* пролунали над міськими побіленими, накритими садами, та спалахи від вибухів було видно високо в небі».

4. Евфемізми, що замінюють оригінальне призначення різних видів озброєння:

- “*Flying Fortress*” – літак B-17, який був відомий під час Другої Світової війни [Rawson 1981, с. 105]. На офіційному сайті виробнику даного літака йдеться що вперше цей літак провів свій політ 28-го липня 1935 року. Для цілей американської армії, літак B-17 (оригінальна назва - Model 299), був оснащений додатковими бронепластинами, закритою кабіною для пілота, системою бомбардування та п'ятьма кулеметами .30 калібру, вмонтовані в блістери. Деякі модифікації літака могли перевозити до 7600 тон вибухівки та мати до одинадцяти кулеметів [Boeing]. Для повної передачі значення евфемізму можна використати калькування:

“The Sheffield man says the crew of the *Flying Fortress* steered away from him and his friends playing in the field before crashing into a wood” [BBC News 2019].

«За словами жителя Шефільду, екіпаж *Повітряної Фортеці* відклонився вбік від нього та його друзів перед тим, як впасти в лісі».

- “*An ordnance*” – загальний термін, який в основному використовується для позначення гармат та набоїв для гармат, а також заміняє такі слова, як “*bomb*” і “*napalm*” [Rawson 1981, с. 199]. В Українській мові відсутні евфемістичні вирази, які б виражали схоже значення, саме тому при перекладі не вдається передати евфемізм зі збереженням його маскувальної функції. Використаний прийом – аналогія:

“The two men were employees of the NGO Norwegian People’s Aid (NPA), which maps unexploded *ordnance* across Solomon Islands, working alongside the police *ordnance* disposal unit” [The Independent 2020].

«Двоє робітників організації Norwegian People's Aid, надали місце знаходження неактивованих *боєприпасів* на Соломонових островах, працюючи пліч о пліч з підрозділом міліції зі знищення *боєприпасів*».

- “*A unit*” – евфемізм який заміняє слово “*bomb*”, неофіційний термін урядової установи-виробника бомб у Лос-Аламосі, штат Нью-

Мексико [Rawson 1981, с. 292-293]. Слово “*unit*” має досить нечітке визначення, воно може означати: “the first and least natural number; a single thing, person, or group that is a constituent of a whole; a part of a military establishment that has a prescribed organization; an area in a medical facility” [Merriam Webster]. Евфемізм посилається сам на значення “a single thing”, що дає простір евфемізму для заміни, пом’якшення його оригінального значення, адже під словом “*unit*” мається на увазі якийсь неконкретний, нечіткий об’єкт. Таке значення відвертає увагу реципієнта від згадки про бомбу і від негативних асоціацій, які пов’язані з цим. Для перекладу було використано калькування:

“A *unit* in a school in northern Nigeria has killed at least 48 people, a week after Boko Haram denied any ceasefire and ridiculed government claims of a peace deal” [The Telegraph 2014].

«Через *вибуховий пристрій* в школі в північній Нігерії постраждало щонайменше 48 осіб, тиждень після того як Боко Харам спростував припинення вогню та безрозсудні заяви уряду про мирну угоду».

- “A *materiel*” – військовий матеріал, який включає в себе боєприпаси та різні види зброї (supplies). Військове обладнання порівнюється з вичерпним матеріалом та походить з французького – *materiel* [Rawson 1981, с. 178]. В українському словнику військових термінів є відповідний термін, який має подібне значення: «матеріально-технічні засоби – засоби ураження, військово-технічне майно, паливо, ... майно, крім нерухомого, які необхідні для забезпечення складових сил оборони під час виконання ними завдань з оборони ...» [СВТС]. В українській мові відсутній відповідний евфемізм на позначення військового обладнання, саме тому для перекладу можна використати аналогію:

“The five Spanish businessmen are suspected of trying to export the US-made aircraft, while the three Iranians are accused of negotiating the purchase of military *material*” [BBC News 2011].

«П'ятеро іспанських бізнесменів підозрюють в спробі експорту повітряного озброєння, виготовлених в США, в той час як трьох іранців звинувачують в покупці *військового обладнання / матеріально-технічних засобів*».

- “*A hardware*” – “any modern armaments, military jargon for things made of metal such as tanks, bombs, planes, guns, and missiles” [Holder 2002, с. 183]. Евфемізм позначає будь-яке військове обладнання під одним поняттям. Для перекладу на українську мову, доцільно буде використати описовий переклад:

“A senior administration official told the president was enquiring about the *hardware* that could be deployed amid protests” [The Independent 2020].

«Старша посадова особа адміністрація розповіла, що президент запросив розгортання *військового обладнання* для зупинки протестів».

5. Евфемізми, що пов'язані з тероризмом:

- “*An area bombing*” – бомбування міста або селища, також відноситься до “terror bombing” і був вперше використаний під час Другої Світової війни Британією [Rawson 1981, с. 20]. Евфемізм позначає бомбування по певній території, тобто спрямоване бомбування. Прийом перекладу: калькування:

“Rylee McCollum, who was killed in the Kabul *area bombing*, had been in Afghanistan a matter of weeks and was due home in October to be reunited with his wife Jiannah Crayton” [The Sun 2020].

«Райлі МакКолум, який був вбитий під час *територіального бомбардування* в Кабулі, пробув в Афганістані лише пару тижнів і в жовтні повинен був повернутися додому до своєї дружини – Джини Крейтон».

6. Евфемізми, що позначають смерть та вбивства:

- “*To execute*” – вбивство, даний термін часто використовується терористами для позначення легальної сторони вбивств. Даний вид вбивства позначає, що воно було здійснено згідно з законом та всесвітніми нормами гуманності [Rawson 1981, с. 91]. Евфемізм має на увазі страту людини, в

основному, через розстріл: “To **execute** someone means to kill them as a punishment for a serious crime” [Collins Dictionary]. В українській мові існує відповідний еквівалент: «страта - вища міра покарання, позбавлення життя» [СУМ]:

“Two senior North Korean officials were *executed* with an anti-aircraft gun in early August on the orders of Kim Jong-un” [The Independent 2016].

«За наказом Кім Чен Ина, на початку серпня два літніх чиновника Північної Кореї були *страчені* вогнепальною зброєю».

- “*An incident*” – типовий евфемізм, який означає *кризу, катастрофу, смерть* [Rawson 1981, с. 142]. В даному випадку мається на увазі нещасний випадок який призвів до смерті внаслідок певних бойових дій. Можна використати транслітерацію або аналогію:

“The top secret report into the *incident* remains classified and the Sea Slug missile was taken out of service in 1991” [The Sun 2017].

«Надзвичайно секретна доповідь про *інцидент / нещасний випадок* залишається засекреченим, а ракети Sea Slug були виведені з експлуатації в 1991 році».

- “*To kill*” – евфемізм, який заміняє дієслово “*to murder*”, пряме значення слова - це “*to deprive of life*”. Дане слово також є офіційним юридичним терміном, що означає “unlawful, malicious, and intentional killing” [Rawson 1981, с. 158]. В англійській мові слово “*kill*” використовується в якості евфемізму, тому що існує інший вид «*вбивства*», який показує більш жорстокі способи його виконання – “*to murder*”. Але в українській мові не існує відповідного відтінку та розподілу «*вбивства*» на більш чи менш жорстоке. Саме тому, при перекладі даного евфемізму використовуючи відповідний еквівалент, збереження його функцій пом'якшення неможливе. Для цього можна використати аналогію і передати евфемізм непрямим значення слова «усунути – так чи інакше позбавлятися когось (відстороняти від якоїсь діяльності, справи, звільняти з роботи і т. ін.); позбуватися» [СУМ]:

“Living is not possible any more. These youngsters here, I understand they hate the Taliban, but changing the flag has caused trouble for all of us in Jalalabad. One of our dear men was *killed* by the Taliban” [The Telegraph 2021].

«Тут вже неможливо жити. Я розумію, що молодь ненавидить Талібан, але їх дії, саме зміна прапора спричинила багато проблем для нас в Джелаладі. Один з них був *вбитий / усунений* Талібаном».

7. Евфемізми, що характеризують учасників військових подій:

- “*To intern*” – ув’язнений, полонений, був вперше використаний під час Другої Світової війни [Rawson 1981, с. 148]. Прийом перекладу аналогія:

“A BBC News report analyses satellite imagery and claims hundreds of thousands of Uighurs were *interned* in the camps” [BBC News 2021].

«BBC News повідомляє, що згідно з супутникових знімків сотні тисяч Уйгурів були *ув’язнені* в таборах».

- “*A hard / soft target*” – у військовій термінології існують дві класифікації об’єктів: *hard target* (споруди) і *soft target* (людські особи) [Rawson 1981]. Прийом перекладу – калькування:

“There have been no big changes in the group's targeting in the last two years, with Boko Haram attacking *hard and soft targets*. Its most common targets in 2016 and 2017 were villages and militaries. Boko Haram also continues to target mosques and internally displaced people (IDPs) fleeing the violence” [BBC News 2018].

«За останні два роки, цільові групи для нападу зовсім не змінилися і Боко Харам як і раніше здійснює напади на *людей та руйнує будівлі*. Розповсюдженими цілями в 2016-2017 роках були села та військові. Боко Харам також продовжує напади на мечеті та внутрішньо переміщених осіб які намагаються втекти від насильства».

- “*A goon squad*” – “members of a police or military unit capable of acting violently or ruthlessly”, під час Другої Світової війни, цим терміном позначали німецьких охоронців в таборах [Holder 2002, с. 173]. “Goon – a man

hired to terrorize or eliminate opponents” [Merriam Webster]. Даний евфемізм пом’якшує і замінює вислів «головорізи» тим самим уникає негативної асоціації. Прийом перекладу – аналогія:

“Thinking they had been deliberately trapped in the crowded tunnel so that the guards—the *“goon squad”*—would be free to retaliate against some of their number” [The Independent 2016].

«Думаючи, що вони разом добровільно потрапили в пастку, так що охоронці – *«загін головорізів»* – запросто зможуть зменшити їх чисельність».

8. Евфемізми, що позначають допоміжні пристрої та установи, що використовуються у військових цілях:

- *“A latrine”* – армійська вбиральня, термін походить з французької мови, який прийшов в французьку мову з латинської *“latrina”* - скорочення від *“lavatrine”*, *“lavare”* й означає *«мити»* [Rawson 1981, с. 163]. В українській мові не існує евфемізму, який може позначити схоже значення саме тому буде доцільно використати аналогію або описовий переклад.

“The Germans then kept their prisoners in order by hosing them down with human excrement from the *latrines*” [The Sun 2020].

«Німці тримали ув’язнених для того щоб поливати їх екскрементами з шлангу, які бралися з *вбиральні / місця для природної потреби»*.

9. Евфемізми, що асоціюються з ядерною зброєю:

- *“A mini-nuke”* – невелика ядерна бомба [Rawson 1981, с. 183]. Прийом перекладу – калькування:

“Costs of *mini-nukes* are expected to be lower because each one is a standard design, rather than a bespoke model like traditional larger nuclear power stations” [The Telegraph 2021].

«Витрати на *міні-ядерку* плануються менші, адже кожна з них є стандартним дизайном, а не моделлю на заказ, такою як звичайні атомні електростанції».

- *“A tactical nuclear weapon”* – слово *“tactical”* позначає, що ядерна зброя невеликих розмірів [Rawson 1981, с. 276]. *“Tactical –you use*

tactical to describe an action or plan which is intended to help someone achieve what they want in a particular situation” [Collins Dictionary]. В даному випадку ціль даної зброї в її компактності та можливості її швидкого перенесення с одного місця в інше. Для перекладу можна використати калькування:

“Mattis said current US strategic assets are already providing nuclear deterrence and that the South Korean government has never approached him with the subject of *tactical nukes*” [The Independent 2017].

«За словами Матіса, теперішні стратегічні напрями США вже забезпечують ядерне стримування і уряд Північної Кореї жодного разу не звертався щодо теми *тактичного ядерного озброєння*».

10. Евфемізми, що усувають будь-який вид дискримінації:

- “*A garden of honor*” – цвинтар для ветеранів війни та їх сімей [Rawson 1981, с. 119]. Даний евфемізм порівнює цвинтар з «садом відваги», тобто місцем відпочинку. Таким чином переноситься значення, поховані ветерани війни начебто відпочивають в даному місці з почеснями. Прийом перекладу – аналогія:

“Fellow JROTC cadets at Sprayberry high school gathered on Friday at a **garden of honor** created for marine corporal Skip Wells, who was killed in gunman rampage in Chattanooga” [The Guardian 2015]

«Курсанти JROTC в школі Sprayberry зібралися в п'ятницю в *меморіальному саду*, як був створений в честь капрала морських сил Скіпа Уелі, який був вбитий під час воєнної атаки в Чаттанузі».

ВИСНОВКИ

Евфемізми вживаються в багатьох сферах життя людини, а також дуже активно використовуються в публіцистичному дискурсі в якості мовної одиниці, яка заміняє іншу з метою відображення більш позитивної конотації слова або словосполучення. Таким чином евфемізм виступає більш прийнятним еквівалентом та не викликає у реципієнта асоціацій за негативним поняттям або явищем, що сприяє більш комфортному сприйняттю наданої інформації.

Згідно з дослідження наукових робіт відомих мовознавців, основними функціями евфемізму є пом'якшення, завуалювання і маскуванню негативного значення предмета або явища в свідомості суспільства, заміна грубих та непристойних слів і словосполучень. Також процес евфемії відбувається в якості утворення заміни забороненого слова, або слова-табу та активно використовується сучасним суспільством та корінними племенами. В англійському публіцистичному дискурсі, евфемізми використовуються як засіб політкоректного вираження й оцінки того чи іншого поняття, явища або подій, які відбуваються у суспільстві.

Надаючи класифікацію евфемізмів, можна виділити, що евфемістичні вирази розділяють за наступними критеріями: структурно-семантична форма, мотиваційна форма, морфологічна форма. Евфемізми також виділяють за їх ступенем складності зашифровки. Таким чином нам вдалося в повній мірі надати найбільш розповсюджені типи класифікацій евфемізмів, які були запропоновані такими мовознавцями: В. П. Москвін, Є. П. Сенічкіна, Б. А. Ларін, Л. П. Крисін.

До основних принципів утворення евфемізмів можна віднести загальні способи утворення нових слів та термінів, які є типовими для сучасного словотворення. Саме даний аналіз дозволяє довести, що вивчення евфемізмів є актуальним і сьогодні, адже евфемізми є також новими словоутвореннями, які розвиваються, міняють свою форму, значення та набувають з часом нових

асоціацій в суспільстві. При перекладі таких мовних одиниць перекладач стикається з певними труднощами, які призводять до активного пошуку альтернативних способів перекладу та адекватних еквівалентів, які дозволять в повній мірі передати семантичну форму слова або словосполучення з мінімальними втратами. Серед основних способів перекладу, які були також використані при перекладі військових евфемізмів можна виділити наступні: аналог, калькування, транскрипція і транслітерація, описовий переклад.

Дискурс, як один із мовних знаків є досить значущим при вивченні функціонування структурно-семантичних особливостей евфемізмів. Дискурс, який дуже тісно пов'язаний з мовленням та текстом можна розділити за його мотивами (дискурс – бажання, повинності, можливості), за мовною функцією (медіа, судовий, корпоративний), за задоволенням потреб суспільства та формою. Одним із найбільш розповсюджених дискурсів є публіцистичний.

Англомовний публіцистичний дискурс дуже тісно пов'язаний з суспільством та відіграє важливу роль у його функціонуванні. ЗМІ активно відображають події які відбуваються у всьому світі та показують позитивні і негативні їх аспекти. Саме маскуванню негативних аспектів та їх пом'якшення відбувається за допомогою використання евфемізмів, які у свою чергу підсвідомо впливають на реципієнта та викликають позитивну або нейтральну оцінку предмета і явища. Саме когнітивний аналіз, який відбувається у читача на підсвідомому рівні є одним з основних чинників сприйняття інформації. Таким чином публіцистичний дискурс не тільки впливає але і виступає в ролі фільтру інформації для соціуму. Основними характеристиками англомовного публіцистичного дискурсу є його повнота, цілісність та логічно-послідовна зв'язність. При постійному використанні англомовних евфемізмів, публіцистичний дискурс також виступає в ролі джерела розповсюдження нових та зберігання старих евфемістичних виразів, які досить активно використовуються в газетних новинах та статтях.

Воєнні евфемізми широко використовуються в текстах ЗМІ, адже воєнні конфлікти, включаючи терористичні акти до сих пір відбуваються і

са́ме висвітлення новин щодо таких подій досить актуальне для англomовного публіцистичного дискурсу. При аналізі військових евфемізмів можна виділити, що евфемізми використовуються у зв'язку з описом певних воєнних аспектів, а саме: тероризм, опис учасників воєнних конфліктів та їх дій, озброєння і допоміжні пристрої та установи, військові поранення і хвороби які були отримані в результаті конфліктів, хід воєнних операцій. Згідно до знайдених прикладів, основними джерелами виникнення військових евфемізмів є саме великі військові конфлікти двадцятого століття. Саме під час Першої Світової війни почали активно використовувати евфемізми для пом'якшення жахливих подій та поразок, що відбувалися на фронті. Серед інших конфліктів можна також виділити війну у В'єтнамі Афганську війну. Найбільше прикладів англomовних військових евфемізмів було знайдено саме на позначення ходу воєнних подій, які описували неприйнятні для військових операцій дій. Основним способом перекладу евфемізмів були аналогія та калькування.

Отже військові евфемізми відіграють важливу роль в суспільстві та публіцистичному дискурсі, що відображає основні негативні наслідки та результати воєнних операцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс. Лингвистический энциклопедический словарь. Москва: Советская энциклопедия, 1990. С. 136-137.
2. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва: «Междунар. отношения», 1975. 240 с.
3. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики: монографія. Київ: Академія, 2004. 334 с.
4. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Логос, 2003. 304 с.
5. Белянин В. П. Психолінгвістическіе аспекты художественного текста. Москва: МГУ, 1988. 120 с.
6. Будагов Р. А. Введение в науку о языке: учебное пособие. Москва: Добросвет 2003. 544 с.
7. Ван Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация: пер. с англ. сост. В. В. Петрова. под ред. В. И. Герасимова. вступ. ст. Ю. Н. Караулова и В. В. Петрова. Москва: Прогресс, 1989. 312 с.
8. Великорода В. Б. Семантичні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів в англійській мові: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2007. 232 с.
9. Вовк А. В. Експресивний синтаксис у системі ідіостилю письменника (на матеріалі «Щоденників» О. Гончара): дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Дніпро, 2020. 182 с.
10. Выготский, Л. С. Мышление и речь: Психологические исследования. Москва: Лабиринт, 1996. 415 с.
11. Гончар О. С. Публіцистичний дискурс та його функції URL: <http://lib.chmnu.edu.ua/pdf/novitfilolog/21/7.pdf> (дата звернення: 20.06.2021).

12. Гришаева, Л. И. Дискурс, дискурсивное событие и текст: материалы докл. междунар. науч. конф. Минск: Минск. гос. лингвист. ун-т., 2006. С. 11-13.
13. Дейк ван Т. А. Язык. Познание. Коммуникация: Москва: Прогресс, 1989. 310 с.
14. Демянков, В. З. Политический дискурс – как предмет политической филологии. Политическая наука. Политический дискурс: История и современные исследования. Москва: 2002. С. 32-43 с.
15. Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження. Київ: 2005. 125 с.
16. Желтухина М. Р. О содержании дискурса масс-медиа. Львів: Вісник Луганського педагогічного університету імені Тараса Шевченка. 2007. № 11 (128), Ч. 1. С. 27-40.
17. Жинкин И. И. Механизмы речи. Москва: Наука, 1958. 366 с.
18. Звегинцев В. А. О цельнооформленности единиц текста. Москва: Известия АН СССР. 1980. С. 13-21.
19. Зернецкий, П. В. Четырехмерное пространство речевой деятельности. Тверь: Твер. гос. ун-т. 1990. С. 60 – 68.
20. Каменева В. А. Лингвокогнитивные средства выражения идеологической природы публицистического дискурса (на материале американской прессы): автореф. дисс. ... д-ра филол. наук: 10.02.19 Кемерово, 2007. 42 с.
21. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. 2-е изд. Москва: УРСС, 2002. 264 с.
22. Кацев А. М. К вопросу о семантической структуре эвфемистических словосочетаний в современном английском языке: сб. науч. трудов. Калининград: Изд-во Калининградского ун-та, 1980. С. 17–24.
23. Кацев А. М. Языковое табу и эвфемия: уч. пособие к спецкурсу Ленинград: ЛГПИ, 1988. 80 с.

24. Кашкин В. Б. Сопоставительные исследования дискурса. Тамбов: Тамб. гос. ун-т. 2005. С. 337 – 353.
25. Клушина Н. И. Коммуникативная стилистика публицистического дискурса. Москва: Мир русского слова. 2008. № 4. С. 67–70.
26. Ковшова М. Л. Семантика и прагматика эвфемизмов. Краткий тематический словарь современных русских эвфемизмов. Москва: Гнозис, 2007. 320 с.
27. Кодухов В. И. Лексико-семантические группы слов: лекция Ленинград: Ленинградский гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена, 1955. 35 с.
28. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва: Высшая шк., 1990. 252 с.
29. Кочергая М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Київ: Видавничий центр "Академія", 2001. 368 с.
30. Крысин Л. П. Эвфемизмы в современной русской речи. Москва: Школа «Языки русской культуры», 1996. С. 384-408.
31. Кубрякова Е. С. О тексте и критериях его определения. Текст. Структура и семантика. Т. 1. Москва, 2001. С. 72-81.
32. Кузнец М. Д., Скребнев Ю. М. Стилистика английского языка. Ленинград: Гос.учеб. – пед. изд-во Мин. проев. РСФСР. Ленингр. отд-ние, 1969. 173 с.
33. Ларин Б. А. Об эвфемизмах. Москва: Просвещение, 1977. С. 101-114.
34. Мосейчук О. М. Публіцистичний дискурс як контекст реалізації комунікативного впливу на масового адресата. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Житомир, 2012. Вип. 65. С. 174-177. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VZhDU_2012_65_36 (дата звернення: 10.06.2021).
35. Москвин В. П. Эвфемизмы в лексической системе современного русского языка. Москва: URSS, 2007. 262 с.

36. Никитина И. Н. Проблема перевода эвфемизмов экономического дискурса (на материале английского и русского языков). *Гуманитарные научные исследования*. 27.11.2013. № 11. URL: <http://human.snauka.ru/2013/11/5110> (дата звернения: 05.07.2021).
37. Николаева, Т. М. Речевые, коммуникативные и ментальные стереотипы социолингвистической дистрибуции. Москва: Наука, 2000. С. 112-131.
38. Новохачева Н. Ю. Стилистический прием литературной аллюзии в газетно-публицистическом дискурсе конца XX – начал XXI веков: автореф. дисс. ... д-ра филол. наук: 10.02.01. Ставрополь, 2005. 31 с.
39. Орлова О. Г. Американская публицистика хх–ххi вв. о россии в категориях дискурс-анализа. Волгоград: Вестн. Волгогр. гос. ун-та. Сер. 2, Языкозн. 2014. № 1 (20). 50 с.
40. Павлова Е. К. Политический дискурс в глобальном коммуникативном пространстве (на материале английских и русских текстов) : автореф. дисс. ... д-ра филол. наук: 10.02.20 Москва: 2010. 45 с.
41. Реформатский, А. А. Введение в языковедение. Москва: Просвещение, 1967. 562 с.
42. Сеничкина Е .П. Эвфемизмы русского языка: учеб. пособие Москва: Флинта, 2012. 120 с.
43. Сеничкина Е. П. Словарь эвфемизмов русского языка Москва: Наука, 2016. 460 с.
44. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору: дис. ... д-ра філол. наук : 10.01.08. Київ: 2003. 408 с.
45. Стернин И. А. Фактор адресата в речевом воздействии. Воронеж: Вестник ВГУ. Серия : Филология. Журналистика. 2004. №1. С. 171-178.
46. Таценко, Н. В. Основы теорії мовного дискурсу: навч. посіб. Суми: СумДУ, 2011. 178 с.
47. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие Санкт-Петербург: СПб, 2000. 384 с.

48. Чернышева Т. В. Современный публицистический дискурс (коммуникативно-стилистический аспект): учебное пособие. Барнаул: Изд-во Алтайского университета, 2003. 178 с.
49. Ширяева, Т. А. Когнитивная модель делового дискурса: монография. Пятигорск: Пятигорский гос. линг. ун-т, 2006. 256 с.
50. Шляхтина Е. В. Языковой аспект политкорректности в англоязычной и русской культурах: дис. канд. филол. наук: 10.02.19. Ярославль: 2009. 213 с.
51. Agar, M. Text & Talk. *Interdisciplinary Journal for the Study of Discourse* Denmark: 1985. P. 147-168.
52. Allan and Burrige. Euphemisms and dysphemisms: Language used as Shield and Weapon. Oxford: Oxford University Press. 2006. 288 p.
53. Cook G. The Discourse of Advertising. London: TJ Press (Padstow), 1992. 250 p.
54. Edwin Battistela, Bad Language: Are Some Words Better Than Others? New York: Oxford University Press, 2005. 230 p.
55. Fernández, E. C. Sex-related Euphemism and Dysphemism: An Analysis in Terms of Conceptual Metaphor. Atlantis: 2008. P. 95-110.
56. Habermas J. The theory of communicative action. Vol.1. Reason and the rationalization of society. London: Heinemann, 1984. 562 p.
57. Harris Z. S. Discourse analysis. London: Language, 1952. 494 p.
58. Keith Allan and Kate Burrige. Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 303 p.
59. Keyes R. Euphemania: Our Love Affair with Euphemisms. New York: Little, Brown and Company. 2010. 288 p.
60. M. R. Nurkhamitov, E. N. Zagladina, I. Z. Shakhnina. Special Aspects of Military and Political Euphemisms Usage in Modern English Press: Research Article. Kazan: Academic Journal of Interdisciplinary Studies. 2019. 87 p.
61. Noble V. Speak Softly. Euphemisms and Such. Sheffield: University of Sheffield, 1982. 103 p.

62. Pedro Jose Chamizo Dominguez. *Semantics and Pragmatics of False Friends*. New York, London: Routledge. 2008. 186 p.
63. Poole S. *Unspeak: Words are weapons*. London: Abacus. 2006. 300 p.
64. Warren B. *What Euphemisms Tell Us About the Interpretation of Words*. Oslo–Stockholm: Scandinavian University Press, 1996. P. 128–142.
65. Williams J. M. *Origins of the English Language*. New York: Free Press, 1957. P. 198-211.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

66. Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
67. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів Київ: Либідь, 2001. 222 с.
68. Загнітко Анатолій. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Том 1-5. Донецьк: ДонНУ, 2012. 350 с.
69. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
70. СВТС – Словник військових термінів та скорочень (аббревіатур) – Генеральний штаб ЗС України № 3107/НВГШ від 12.10.2020. с. 52 (дата звернення: 17.09.2021).
71. СУМ - Словник української мови в 11 томах URL: <http://www.slovnyk.ua/> (дата звернення: 18.06.2021).
72. Тараненко О. О. Українська мова. ред: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 1-ше видання: енциклопедія Київ: Укр. енцикл., 2000. 155 с.
73. Тараненко О. О. Українська мова. ред: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П. Зяблюк та ін. 1-ше видання: енциклопедія Київ: Укр. енцикл., 2004. 824 с.

74. Collins Dictionary URL: <https://www.collinsdictionary.com> (дата звернення: 14.09.2021).
75. Harper Douglas. Online Etymology Dictionary URL: <https://www.etymonline.com> (дата звернення: 13.09.2021).
76. Holder R. W. How not to say what you mean: a dictionary of euphemisms (3rd ed). New York: Oxford University Press. 2002. 501 p. (дата звернення: 13.09.2021).
77. Merriam Webster Dictionary URL: <https://www.merriam-webster.com> (дата звернення: 15.09.2021).
78. Rawson Hugh. A Dictionary of Euphemisms & Other Doubletalk: Being a Compilation of Linguistic Fig Leaves and Verbal Flourishes for Artful Users of the English Language. New York: Crown Publishers Inc, 1981. 473 p.
79. Spears Richard A. Slang and euphemism: a dictionary of oaths, curses, insults, sexual slang and metaphor, racial slurs, drug talk, homosexual lingo, and related matters. New York: Berkley. 2001. 448 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

80. BBC News URL: <https://www.bbc.com/news> (дата звернення: 10.09.2021).
81. Boeing - B-17 Flying URL: <https://www.boeing.com/history/products/b-17-flying-fortress.page> (дата звернення: 21.09.2021).
82. Express. Home of the Daily and Sunday Express URL: <https://www.express.co.uk> (дата звернення: 11.09.2021).
83. The Guardian URL: <https://www.theguardian.com/us> (дата звернення: 10.09.2021).
84. The Independent URL: <https://www.independent.co.uk/> (дата звернення: 10.09.2021).
85. The Sun URL: <https://www.thesun.co.uk/> (дата звернення: 11.09.2021).
86. The Telegraph URL: <https://www.telegraph.co.uk/> (дата звернення: 12.09.2021).

SUMMARY

Euphemisms are widely used in all areas of human life and are also very popular in journalistic discourse as a linguistic unit that replaces another one in order to reflect more positive connotation of a word or phrase. Thus, the euphemism is more acceptable equivalent of a word and is not associated with negative connotation by the recipient that contributes to comfortable perception of the provided information.

According to the researches made by famous linguists, the main functions of euphemism are to mitigate, obscure and mask the negative meaning of an object or phenomenon created by the society, the replacement of rude and obscene words and phrases. Also the process of euphemism occurs as a formation of a substitute for the forbidden or taboo words and is actively used by modern society and indigenous tribes. In English-language journalistic discourse, euphemisms are used as means of politically correct expression and evaluation of a concept, phenomenon or event that occurs in society.

Discourse, as one of the linguistic signs, is quite significant in studying the functioning of structural and semantic features of euphemisms. Discourse, which is very closely related to speech and text can be divided by its motives (discourse - desires, duties, opportunities), by language function (media, judicial, corporate), by meeting the needs of society and by form. One of the most common discourses is journalistic.

English-language journalistic discourse is very closely linked to society and plays an important role in its functioning. The media actively covers events around the world and show their positive and negative aspects. By using euphemisms they are masking negative aspects which in turn subconsciously influence the recipient and cause a positive or neutral assessment of the object and phenomenon. The cognitive analysis on a subconscious level is one of the main factors in the perception of information. Thus, journalistic discourse not only influences but also acts as a filter of information for society. The main characteristics of English-

language journalistic discourse are its completeness, integrity and logical-consistent coherence. With the constant use of English-language euphemisms, journalistic discourse also acts as a source of dissemination of new and preservation of old euphemistic expressions, which are quite actively used in newspaper news and articles.

Military euphemisms are widely used in media texts, because military conflicts, including terrorist acts, are still taking place and the coverage of news about such events is quite relevant for English-language journalistic discourse. In the analysis of military euphemisms, it can be noted that euphemisms are used in connection with the description of certain military aspects: terrorism, description of participants in military conflicts and their actions, weapons and auxiliary devices and institutions, military wounds and diseases received as a result of conflicts, the course of military operations. According to the examples found, the main sources of military euphemisms are the major military conflicts of the twentieth century. It was during the First World War that euphemisms were actively used to soften the horrific events and defeats that took place at the front. Other conflicts include the Vietnam War and the Afghan War. Most examples of English-language military euphemisms were found to denote the course of military events, which described actions unacceptable for military operations. The main way of translating euphemisms was analogy and calque.

Thus, military euphemisms play an important role in society and journalistic discourse, which reflects the main negative consequences and results of military operations.

Key words: *euphemism, military euphemism, English-language journalistic discourse, semantic features, taboo, negative and positive connotation, society, military operations.*

Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Малярів Василь Андрійович, студент 2 курсу, форми навчання заочного, факультету іноземної філології, спеціальність 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно) – перша англійська, освітньо-професійна програма Переклад (англійський), адреса електронної пошти studrefbmn@gmail.com,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Англомовні евфемізми у публіцистичному дискурсі та проблеми їх перекладу українською мовою»

відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згоден/згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

_____

Малярів Василь Андрійович